Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ.
БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hээ гарана

№ 36 (16859)

1985 оной февралиин 12, вторник

Сэн 3 мүнгэн.

НАРТА— АНХАРАЛ

анарые предприятиин хүдэлмэриин гэрэл- нэрлэдэггүй. Шанарые ходо hайжаруул- экономикые хүгжөөлгын, ниитын үйлэдбэ- дээшэлүүлгын онсо шухала эрилтэ мүн.

шэнээр хэгдэhэн юумэнэй гарза багатай, эд хэрэглэгшын эрилтые эгээн hай- татай байhыень харуулдаг. Тэрэ хадаа юу- аар хэhыень элишэлдэг. Һайн шанартай ргдоhон стандартын эрилтэнүүдые нари- н байха ушартай.

анарые hайжаруулхада, эд хэрэгсэлнүү- ин болодог. Харин шанар муутай продукци приятиин ажал ябуулгын ашаг үрэ эрид эрэглэгшэдэй hанаае зобоодог байха юм. цнии шанарые дээшэлүүлхэ гээшэ арадай хэрэг болоно.

ромышленностьда, хүдөө ажахыда, эконо- баринуудта ябуулагдадаг эмхидхэлэй, ин- ехническэ, полити- үүжүүлгын хэмжээнүүд эмсэхэ хэрэгтэ зорюулагданхай. Энэ хэ- тула хүдэлмэриин шанарые дээшэлүүлгэ- р хандаха эрилтэ табигдана. Продукциин э комплексно системэ (КСУКП) зохёоhон Львовско областиин түрүү предприяти хэдэн жэлэй урда тээ КПСС-эй Централь- аан дэмжээ hэн. Энэ системэ нүлөө, үрэ харуулаа. Мүнөө тэрэ бүхы орон дотор онхой.

када продукциин шанарые эрхилхэ комп- промышленностьда хэрэглэгдэхэhээ гадна эглэмжэ хангалтада, эрдэм шэнжэлэлгын институтуудта зохёогдоно.

им манай республикын ная гаран пред- эгдэнэ. Тэдэнэй олонхидынь продукциин лгэдэ нилээд амжалтануудые түйлаhан о авиационно, «Теплоприбор», «Электро- д, прибор бүтээлгын нэгэдэл ороно.

дтэ продукциин шанарые эрхилхэ хүдэл- ром» нэгэдэлдэ урагшатайгаар ябуулаг- лохон предприятинуудта үйлэдбэриин бо- бүхы талые хамтаруулан, предприятиин тоогдоно. Тэрэ тоодо технологическа жу- андартнууд нэбтэрүүлэгдэнэ, энэнь про- сэхэ нүлөөлдэг байна.

дай цехүүдтэ—недели бүхэндэ, үйлэдбэ- тэ—hарада нэгэ удаа Шанарые сэгнэхэ эг. Тэндэ хабаадагшад шэнжэлэлгын сажа, участок дээрэ шанарые эрхилэлгэ лэгдэнэб, захилнуудые дүүргэхэ журам ожо абадаг. Шанарай үдэрэй дүнгүүд алагдаhан хэмжээ ябуултанууд шиидхэ- аабол бэелүүлэгдэдэг боложо байнхай.

э талаар республика дотор хэгдэжэ бай- үнөө үе сагай эрилтые үшөөл ханганагүй. эрхим шанартайгаар гаргагдаhан продук- айхан нэгэ процентээр дээшэлhэн байна. э иимэ бага болоноб гэхэдэ, нэн түрүүн технологическа журам үшөөл hула, бүтээхэдээ, стандартнуудые ба нормати- ха гэжэ оролдоногүй, гансахан хүдэлмэ- хүтэлбэрилэгшэд энэ хэрэгтэ харюусалга ана бшуу. Ушар иимэhээ голодоhон ехээр ин шанар муудана, хуушарhан түхэлэй ана. Иимэ баримтанууд «Бурятстройма- дэ, гэр барилгын комбинадта, Шэнэ-Бэ- гын-механическа заводто болон бусад нуудта үзэгдэнэ.

имэрхүү баримтануудые тэсэхээр бэшэ. СС-эй Центральна Комитет, нүхэр К. У. ашаг үрэ ехэтэйгээр эрхилхын тула нэн ин шанарые hайжаруулха хэрэгтэй гэжэ

кын ажалша коллективүүдэй 1985 ондо уялганууд болон гүрэнэй түсэбүүд дотор рые hайжаруулха тухай онсолон тэмдэг- шленностиин хүдэлмэрилэгшэд энэ жэл- лхэ комплексно системые нэбтэрүүлхэ түлэб дүүргэхэ, аттестацида орохо про- үрэнэй Шанарай тэмдэгтэй продукци гар- центээр дээшэлүүлхэ гэhэн уялга абаа. хүдэлмэрилэгшэд гүрэндэ худалдаха hү- 75 процентые нэгэдэхи сортоор тушааха, нуудта оруулха, адууhа малайнгаа 75 ба дунда зэргын тэмиртай болгохо зо- нхай. Барилгашад бүхы хүдэлмэрээ на- э, ашаглалгада оруулагдаха барилгануу- 60 процентыень «эрхим», «hайн» гэhэн эр тушааха гэжэ шиидээ. ранспортын, хэлхээ холбооной, худалдаа мэрилэгшэд, ажаhуудалай эрилтэнүүдые зорилгонуудаа тодорхойлhон байна.

зорилгонуудаа бэелүүлхын тула респуб- үйлэдбэриин ашаг үрые, хүдэлмэриин шанарые дээшэлүүлхэ талаар ехэ юумэ мэhээ ажахын хүтэлбэрилэгшэд, партиина ай депутадуудай Соведүүд, министерствэ- гаанууд үнэтэ сагаа минитэ алдангүйгөөр, үүдэй жэшээгээр продукциин шанарые эрэгтэй бүхы хэмжээнүүдые бэелүүлхэ ээ ажалша коллективүүлтэ, хүнүүдэй рнин дээшэлhэндэ, үйлэдбэриин нөөсэ лэхэ, бии байгаа арга боломжонуудые хэ гэжэ оролдохо ушартай.

ятинуудай жэшээгээр Шанарай үдэрнүү- й эмхитэй hайнаар үнгэргэхэ, тэндэ эли- гдалнуудые дары усадхаха хэмжээнүүд Илангаяа голодоhо гаргаха, хүдэлмэри- эр, харюусалгагүйгөөр хандаха ябадалые эрилтэ табигдана. Энэ хэрэгтэ эмхидхэ- хүмүүжүүлгын, инженерно-техническэ хү- орюулагдаха ёhотой.

а, илангаяа мал ажалда продукциин ша- ха гээшэ бэлэхэн хэрэг бэшэ. Эндэ мал- хэшээлэй хажуугаар хүтэлбэрилэгшэдэй, ргэжэлтэдэй үдэр бүриин туhаламжа, хи- й. Фермэнүүдтэ ариг сэбэрые сахиха, hү лгэнүүдые тодхохо, hаагдаhан hүеэ саг пунктнуудта зөөхэ хэмжээнүүдые абаха эй тоhолигые дээшэлүүлхэ бүхы онол ар- эхэ, үдхэн hүтэй үүлтэрэй үнеэдые оло- эри фермэ бүхэндэ ябуулагдаха болоно. рооhо таряа, үбhэ тэжээл, овощ, хартааб- лдаха гээшэ хүдөөгэй ажалшадай нэрэ н.

да эрдэмэй-техническэ дэбжэлтые хур- нүүд тухай КПСС-эй ЦК-гай болон рнүүдэй Соведэй тогтоолой ёhоор үнгэр- жа, промышленна продукци хоёр лэ зэр- нэгэдэхи зэргээр — сэгнэгдэдэг, аттеста- нхой. Иимэ эрилтэдэ хүрөөгүй продукци гагдаха ушартай.

хүдэлмэриин шанарые hайжаруулха гээ- адай нангин зорилго мүн.

АРАДАЙ АША ТУҺА—ПАРТИИН УГ ЗОРИЛГО

Һунгагшад В. И. ВОРОТНИКОВТОЙ уулзаба

1985
ФЕВРАЛИИН
24
Соведүүдэй hунгалта

Амгалан тайбан манай үе сагай үдэрнүүдтэ Волгоградай ажалшад Волго мүрэн дээрэхи бата хэрэмые хамгаалагшадай баатар габьяае үргэлжэлүүлhээр. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда совет арадай түйлаhан илалтын 40 жэлэй ойе нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө үргэн ехэ мүрысөөе тэдэнэр дэлгэрүүлэнхэй.

Һунгуулиин Краснооктябрьска округой hунгагшад РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат — КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Виталий Иванович Воротниковтой февралиин 9-дэ Ленинэй нэрэмжэтэ Соёлой ордон соо уулзаба.

Нүхэр К. У. Черненко түрүүтэй КПСС-эй ЦК-гай Политбюроhоо бүридэhэн хүндэтэ президиум ехэ дэбжэлтэтэйгээр hунгагдаhан байгаа.

Депутадта кандидадай этигэмжэтэ нюур — «Красный Октябрь» заводой металлург, Социалис Ажалай Герой А. Ф. Серков В. И. Воротниковой ажабайдал, ажал ябуулга тухай хөөрөөд, коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдэй бата нэгэдэлэй кандидадуудай түлөө нэгэн hаналтайгаар дуугаа үгэхыень бүхы hунгагшадые уряалба.

«Баррикада» гэжэ нэгэдэлэй парткомой секретарь А. М. Катышев, «Волгоградметаллургстрой» трестын бригадир О. В. Свиридов, 95-дахи hургуулиин директор О. П. Медянцева, металлургическа техникумэй комсомолой секретарь В. Г. Шлегович гэгшэд уулзалга дээрэ үгэ хэлээ. Бүхы совет хүнүүдтэл адли, волгоградайхид партиин дотоодын болон гадаадын политикые нэгэн hаналтайгаар hайшаан дэмжэнэ. Эхэ оронойнгоо экономическа ба оборонно хүсэ шадалые бэхижүүлгэдэ ехэ хубитаяа оруулхые шиидэнхэй байhанаа мэдүүлнэ.

Суглаpагшадта хани халуунаар угтагдажа, В. И. Воротников үгэ хэлээ. Үндэр нэрэ хүндэ олгожо, Россин Федерациин Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлhэнэйнь түлөө тэрэ округой ажалшадта үнэн зүрхэнhөө баяр баясхалан хүргэбэ. Энэ шиидхэбэри совет арадай аша туhа, зол жаргал, социалис Эхэ оронойнгоо hалбаран хүгжэлтэ тухай үндэр дээдын уг зорилготой ленинскэ Коммунис партиин ажал ябуулгые hайшааhан ушар болоно гэжэ тоолоноб гээд үгэ хэлэгшэ тэмдэглээ. Союзна болон автономито республикануудай Верховно Соведүүдэй, арадай депутадуудай нютагай Соведүүдэй hунгалтада бэлдэлгэ үргэн ниитэ арад зоной зохёохы шэнэ үүсхэл эдэбхиин, эршэ зоригой, ороной экономикодо, ниитын ажабайдалай бүхы hалбаринуудта түйлагдаhан hайн үрэ дүнгүүдэй оршон байдалда үнгэржэ байна гэжэ үгэ хэлэгшэ мэдүүлбэ. Энэ hунгуулиин кампани юундэ политическэ онсо удха шанартайб гэхэдэ, тэрэ КПСС-эй XXVII съездэ бэлдэлгэтэй тудалдана. Үндэр дээдэ хуралдаае угтахадаа, парти гаталhан замаа гүнзэгыгөөр бодожо үзэхые, шиидхэгдээгүй зорилгонуудые элирүүлхые, манай обществын хүгжэлтын ээлжээтэ ба холын хараата зорилгонуудые тодорхойлхые оролдоно.

Экономико хүгжөөлгэ, ажахын байгуулалта тон шухала удха шанартай байна гэжэ Коммунис парти, Совет гүрэн тоолоно. Манай обществые али бүхы талаарнь хүгжөөлгын, ороной өөрыгөө хамгаалха хүсые бэхижүүлгын, арад зоной hуудал байдалые улам hайжаруулгын, соёлой хэмжээе дээшэлүүлгын материальна үндэhэ hуури эгээл эндэ табигдана бшуу.

Урда hунгалтаhаа хойшо үнгэрhэн саг соо Россин Федерациин ажалшадай түйлаhан амжалтанууд тухайда үгэ хэлэгшэ тогтобо. Табан жэлэй хугасаа соо республика дотор национальна доход 19 процентээр дээшэлүүлэгдээ, тиихэдэ ниитын ажалай бүтээсые дээшэлүүлhэнэй ашаар энэ ургалтын арбанай юhэн хубиhаа үлүүниинь абтаhан байна. Промышленна продукци үйлэдбэрилгэ 18 процентээр ургаа. Хүдөө ажахын олон зүйлэй продукци үйлэдбэрилгэ дээшэлүүлэгдээ, мал ажалай гол продуктнуудые, овощ, хартаабха худалдалга нилээд үргэдхэгдөө.

Экономикодо түйлагдаhан амжалтанууд ажалшадай ажабайдалые hайжаруулха нэмэлтэ хэмжээнүүдые бэелүүлхэ арга олгоо. Россин Федерациин дотор хүн бүхэнэй хүртэсэдэ бодото ашаг олзо 13 процентээр ургаба. 6 миллион шахуу квартира ашаглалгада оруулагдажа, 28 миллион хүн гэхэ гү, али республикын табадахи хүн бүхэн гэр байраяа hайжаруулhан байха юм.

Һунгалтануудай хоорондохи үе соо экономико хүгжөөлгэдэ, арад зоной hуудал байдалые hайжаруулгада түйлагдаhан бүхы юумэн омогорхол баяр түрүүлнэ гэжэ В. И. Воротников тэмдэглээ. Энэ хадаа совет хүнүүдэй эршэтэ габшагай ажалай, Коммунис партиин эмхидхэхы элдэб янзын хүдэлмэриин, манай ниитын байгуулалтын үндэhэн булюу байлгын үрэ дүн болоно.

Оромнай экономикодо шанарай талаар гүнзэгы ехэ хубилалтануудые хэхэ, үйлэдбэриие улам эршэмтэйгээр хүгжөөлгын бүри эдэбхитэй, шиидхэхы хэмжээнүүдые абаха үе шатада хүрэжэ ерээ гэhэн тобшолол партиин Центральна Комитет экономическа ба социальна хүгжэлтын хубилалтануудые шэнжэлхэдээ хэлэбэ.

Шэнэ техникэ, технологи үйлэдбэридэ нэбтэрүүлгэ, предприятинуудые техническэ талаарнь шэнэдхэн хубилгалга онсо шухала удха шанартай байна. Тиихэдээ парти ажалай бүтээсэ оло дахин дээшэлүүлхэ, продукциин шанарые hайжаруулхэ арга олгоhон тон шэнэ нээлтэнүүдтэ, шиидхэбэринүүдтэ түшэглэхэ эрилтэ табина. Нэн түрүүн микроэлектроникын түйлалтануудта үндэhэлдэг автоматика тухай, таарамжатай hайнаар эмхидхэгдэhэн үйлэдбэри тухай, болбосоруулгын онсо шухаг түбүүд болон промышленна рободууд тухай эндэ хэлэгдэнэ.

Арадай ажахын элдэб hалбаринуудта бэелүүлэгдэжэ байhан үргэн ехэ экономическа туршалга тухай депутадта кандидат саашадаа хэлэбэ. Энэ туршалгын hайн үрэ дүнгүүдые үгэхынь тула ажалша коллективүүдтэ ехэ юумэн хэгдээ, мүнөөшье хэгдэжэ байна. Ажалша коллективүүдэй ажал ябуулгын эсэсэй үрэ дүнгүүдые дээшэлүүлгэтэй хүдэлмэрилэгшэдэй материальна ба моральна урмашуулга нягтаар холбогдоно, нормативна бааза hайжаруулагдана, договороор хараалагдаhан уялганууд наринаар бэелүүлэгдэнэ, үйлэдбэриин ба ажалай журам бэхижүүлэгдэнэ.

Мүнөөнэй эрхэ байдалда алмалта, арьбалалтын түлөө тэмсэл онсо удха шанартай боложо байнхай. Материальна, ажалай ба мүнгэн hангай нөөсэнүүдые гамтай hайнаар хэрэглэлгэ, бага, ехэ бүхы юумэ алмалга — эдэ бүгэдэ предприятинуудай, эмхи зургаануудай ажал ябуулгын гол зорилго , болохо ёhотой. Арадай депутадуудай Соведүүд эндэ гол үүргэ дүүргэхэ зэргэтэй.

Партиин политикые ажалшад хэлбэришэгүйгөөр hайшаан дэмжэдэг, тэрээндэ этигэдэг юм гэжэ депутадта кандидат үгынгөө түгэсхэлдэ хэлэбэ. Манай Эхэ ороной экономическа ба оборонно хүсэн жэлhээ жэлдэ ургана, совет хүнүүдэй hуудал байдал хэлбэришэгүйгөөр hайжарна, уласхоорондын оршом соо Советскэ Союзай нэрэ хүндэ дээшэлнэ. КПСС-эй шалгагдамал хүтэлбэри доро хүгжэлтэ түгэс социалис обществые нарижуулан hайжаруулгада манай ороной ажалшадай саашадаашье ехэ амжалтануудые түйлаха байhаниинь дамжаггүй.

(ТАСС).

ҺУНГАГШАДАЙ ЗАХЯАНУУД ОЛОН

УЛААН-ҮДЭ

Улаан-Үдын Октябрьска районой 32-дохи дунда hургуулиин актова зал соо hунгагшад Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, арадай депутадуудай нютагай Соведүүдэй депутадуудта кандидадуудтай уулзаба. Тус уулзалгые дунда hургуулиин директор В. М. Гуляев нээгээд, РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат нүхэр Александр Александрович Бабенкын этигэмжэтэ нюур—тус hургуулиин комсомольско организациин секретариин орлогшо И. А. Капсудинада үгэ үгэбэ.

И. А. Капсудина hунгуулиин Октябрьска 863-дахи округhоо РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат, Алас-Дурна зүгэй болон Забайкалиин районуудтахи барилгын министр Александр Александрович Бабенкын ажалай намтар болон ехэ ажал ябуулга тухай хөөрэжэ үгэбэ. Нүхэр Бабенко А. А. Улаан-Үдын гэр барилгын комбинадай, Буряадай үйлэдбэриин «Бурятмебель» гэжэ нэгэдэлэй, Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадай хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадай коллективүүдээр дэбжүүлэгдээ, манай районой ажалшадаар энэнь бүрин дэмжэгдээ гэжэ үгэ хэлэгшэ онсолон тэмдэглэбэ.

ХЭЖЭНГЭ

Загаhатын, Чисаанын совхозуудай хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшад, бусад эмхи зургаануудай түлөөлэгшэд, Загаhата hууринда олоороо сугларжа, hунгуулиин Чисаанын 121-дэхи округhоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэhэн Загаhатын совхозой ахалагша хонишон Иван Булгатович Ербаевтай уулзаба.

Һунгалтын урда тээхи суглаае Загаhатын совхозой партбюрогой секретарь Л. Л. Дамбуев нээжэ, депутадта кандидадай этигэмжэтэ нюур, энэл совхозой инженер Ц. Ж. Цыбиковтэ үгэ үгэбэ.

Совхозойнгоо эрхим хонишодой нэгэн болохо И. Б. Ербаевай ажал хүдэлмэри, намтар тухай суглаpагшадта тэрэ дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгөөд, hунгалтын үдэр депутадта кандидадай түлөө дуугаа бултадаа үгэхыень уряалба.

Удаань Загаhатын совхозой хонишон Н. Д. Цыренова, Чисаанын дунда hургуулиин багша С. С. Самбоцыренова, совхозой ахамад зоотехник А. А. Хаданов, hаалишан Д. Ц. Доржиева, совхозой директор Д. Б. Батомункуев гэгшэд үгэ хэлэжэ, депутадта кандидадта захяануудые үгэhэн байна.

Г. БАЛЬЖИРОВ.

ЗАХААМИН

Эдэ үдэрнүүдтэ Михайловкын, Хамниин, Харацайн совхозуудай хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадай хамтын суглаанууд боложо байнхай. Һунгуулиин Михайловска 103-дахи округhоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэhэн Михайловкын совхозой hаалишан Галина Балдановна Будаева округойнгоо hунгагшадтай уулзалгануудые үнгэргөө. Иимэ уулзалганууд Михайловка, Хамни, Харацай hууринуудай соёлой байшангууд соо баярай оршон байдалда үнгэргэгдэhэн, суглаpагшадай дундаhаа үгэ хэлэгшэд депутадта кандидадта захяануудые олоор үгэhэн байна.

* * *

Һунгуулиин Цахирай 106-дахи округhоо Цахирай, «50 лет СССР» совхозуудай коллективүүдээр Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэhэн Буряадай АССР-эй соёлой министр Дамба Зодбич Жалсараев hунгагшадтаяа уулзаhан байна. Мэлын, Ехэ-Цахирай ажалшадтай уулзахадаа, hунгагшадайнгаа захяануудые бэелүүлхын тула ехэ оролдохо байhанаа мэдүүлээ.

С. ТАРМАЕВ.

Коммунис ажалай ударник Людмила Прокофьевна Молоткина Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай консервнэ заводто 16 жэлэй туршада хүдэлжэ байнхай.

Үйлэдбэридэ саг үргэлжэ hайн үрэ дүнгүүдые түйлаhанайнгаа түлөө «Ажалай габьяагай түлөө» гэhэн медаляар шагнагданхай. Л. П. Молоткина комбинадайнгаа парткомой, мүн партиин Улаан-Үдын горкомой гэшүүн юм.

В. ПЛУТТЫН фото.

ШАНАРЖУУЛАГШАД ШАДАБАРИТАЙ

ЛТЫН
ЭЛЭЙ
ИДО

түрүүшүү- өөн hая үн- депутадуу- дэй гүйсэд- А. Г. Не- ково-шпадай уулгын фаб- еска халаа- Темниковада өөндэ илаг- барюулха- тэ ташалган Темникова иимэ шанда хүртэхэл ёhороо хүртөө. Шанаржуулгын фабрикын коллектив үнгэрhэн жэлэйнгээ түсэб декабриин 23-да гүйсэдхэhэн тухайгаа мэдээсээ бэлэй. Түсэбhөө гадуур 626 тонно флотоконцентрат үйлэдбэрилэн гаргаа. Энээнэй 266 тонные Г. И. Темниковагай халаан үйлэдбэрилhэн байна.

Шанаржуулгын фабрикада габшагай ажалаар алдаршаhан хүнүүд нилээд олон юм. Тэдэнэй дундаhаа Темниковагай халаанай Т. В. Никонорова түрүүлэн нэрлэмээр. Табан жэлэй туршада эндэ хүдэлхэ зуураа тэрэ хоорондоо харилсаата мэргэжэлнүүдые hайса шудалhан, реагентщигээр, бутаргагшаар ямаршье сагта хүдэлхэ аргатай. Ажалдаа hайн үрэ дүнгүүдые түйлаhанай түлөө Т. В. Никонорова СССР-эй Үнгэтэ металлургиин министерствын Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаhан юм.

Мүнөө Хяагтын металлургнууд «Илалтын 40 жэлэй ойдо —40 долоон габшагай хоног» гэhэн уряа доро хүдэлнэ. Майн 9 болотор энэ коллектив түсэбhөө гадуур 500 тонно флотоконцентрат гаргажа, ажалай бүтээсэ 1,5 процентээр дээшэлүүлхэ уялга абанхай.

Е. СУРМАЧ.

МАЛ АЖАЛ—
онсо тухала hалбари

ШЭГНҮҮРЫЕНЬ НЭМЭЭНЭ

Хараалагдаhан түсэбөө урагшатайгаар дүүргэхын, мүн тугал бүхэнөө гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлхын түлөө мүрысөөндэ оролсоhон Кабанскын шубуунай фабрикын, Колесовскын hаалиин фермын тугалшад Валентина Ивановна Михайлова, Лидия Петровна Тараканова, Галина Иннокентьевна Корытова, Иван Петрович Бурлаков, Кабанскын hаалиин фермын Серафима Степановна Задубина гэгшэд нёдондо горитойхон амжалта түйлажа шалгараа hэн. Эдэнэр үнгэрhэн жэл тугал бүхэнэйнгээ шэгнүүрые хоногой 700 граммаар нэмээжэ, түсэбөө 100 граммаар үлүүлдэг байhан юм. Үнгэрhэн январь hарада дурсагдагша тугалшад мүрысөөндэ дахяад шалгараа гэхэ гү, али тугал бүхэнэйнгөө шэгнүүрые хоногой дунда зэргээр 750 граммаар дээшэлүүлээ.

Мал шахан таргалуулха Колесовскын гүүртын үхэршэд Владимир Аверин, Николай Корытов, Василий Корытов мүн лэ амжалтатай. Тиихэдэ Кабанскын гүүртэдэ ажалладаг Юрий Васильевич Серов, Нина Гавриловна Устьянцева, Георгий Николаевич Москвитин гэгшэд шахахаар даажа абаhан үхэрнүүдэйнгээ тус бүриин шэгнүүрые хоногой 750—850 граммаар нэмээhэн байна.

Эдэ үдэрнүүдтэ фабрикын тугалшад, үхэршэд түйлаhанаа улам батадхажа, бага гаргашатайгаар ехэ продукци үйлэдбэрилхөөр ажаллажа байнхай.

П. ГРИГОРЬЕВ.

ЖЭЛЭЭР УРИДЛАБА

Ажалайнгаа бүтээсые дээшэлүүлжэ, продукциин шанар эрид hайжаруулхаар зорилго хараалhан Хэжэнгын районой Чисаанын совхозой Михайловкын hаалиин фермын үнинэй hаалишадай нэгэн болохо Матрена Иннокентьевна Павлова байгша оной эхиндэ горитойхон илалта түйлажа, нютаг нугадаа суурхаба. Тэрэ 1668 центнер hү hаажа, арбан нэгэдэхи табан жэлэйнгээ түсэбые эгсэ жэлээр уридшалаа ха юм.

Иимэ амжалта түйлахын тула түрүү hаалишан үнеэдэйнгээ hү шэмые эрид дээшэлүүлгээр хэды ехэ оролдолго гаргааб. Илангаяа гунжануудаа зүбөөр hаажа, харууhалжа, hү шэмэтэй үнеэд болгоо ха юм.

Эдэ үдэрнүүдтэ тус ажахын Булагай hаалиин фермэдэ ажалай тэмсэл улам эршэмтэйгээр дэлгэрнэ. Үнинэй hаалишад Х. Д. Лубсандоржиева, Х. Ц. Буянтуева гэгшэд түсэбтэ табан жэлэйнгээ даабаринуудые Агууехэ Илалтын 40 жэлэй ойдо сүм дүүргэхэ юм.

Т. БАДМАЕВА.

ҺААЛИНЬ ЮУНДЭ ДООШОЛНОБ?

Жэлэй дүнгүүдэй гаргагдахада, Түнхэнэй районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой hү hаалиин фермэнүүдэй hаалишад эгээн бага продукци абаhан байгаа hэн. Ажахын Дунда-Хараhанай фермэ үнеэн бүриhөө дунда зэргээр 874 килограмм, Намарзаанай 1243, Хойто-Хараhанай —1339, Хүлэрэй фермэ 1498 килограмм hү hааhан байна. Эндэхи долоон фермэнүүдэй дундаhаа миил Зүүн-Мүрэнэй hү hаалиин комплексын болон Тоорын hүнэй фермынхид нёдондонойнгоо түсэбүүдые дүүргээ, нэгэшье коллектив дүрбэн жэлэйнгээ даабари бэелүүлээгүй байха юм. Ажахыда бүхыдөө 51 hаалишан хүдэлнэ. Тэдэнэй оройдоол табаниинь дүрбэн жэлэйнгээ түсэбые дүүргэhэн байна.

Эдэ үдэрнүүдтэ малай үбэлжэлгэ түлэг дундаа ябажа байна. Район дотор хаа хаанагүй энэ хүшэр хүндэ хаhые амжалтатайгаар дабажа гарахын, ниитын адууhа малай ашаг шэмые дээшэлүүлхын тула шанга тэмсэл ябуулагдана. Дээрэ дурсагдагша колхозой hаалишад гээгдэлhээ гарахын тула булта эбтэй эетэйгээр ажаллаха, бии байгаа арга боломжонуудаа хэрэглэхэ уялгатай байгаа бшуу. Теэд эдэ үдэрнүүдтэ хаа хаанагүй үнеэдэй олоороо тугаллаашье hаань, ажахыда hүнэй hаали дээшэлнэгүй. Тиигэжэ колхоз hү үйлэдбэрилгээр январь hарынгаа түсэбые дүүргэжэ шадабагүй.

Иимэ бирагүй ажалай шалтагаануудые элирүүлхын тула ажахын эгээл захын Намарзаанай hү hаалиин фермын ажал хүдэлмэритэй танилсабабди. Эндэ бүхыдөө 253 үнеэн тоологдоно, тэдэниие 13 hаалишан харууhалдаг. Январь hарын эхиндэ эндэ hаалинь нэгэ бага нэмэжэ байтараа, удаадахи үдэрнүүдтэнь эрид доошолоо. Энээнэй шалтагааниинь гэхэдэ, эдэ үдэрнүүдтэ силос зөөжэ байhан тракторынь эбдэржэ, шэмэтэ тэжээл хэдэн үдэрэй туршада үнеэдтэ үгтөөгүй байшоо. Тиимэhээ hүнэйнь hаали доошолонгүй яахаб. Ондоо трактор бэдэрхэдэ болохол байгаа бээзэ, теэд энээниие шиидхэхэ хүн олдоогүй. Мүн лэ трактор эбдэрбэ гэhэн шалтаг дурдаад, үнеэдэйнгээ байра соохоо шэбхэ шабааhа гаргаагүй, тэрэнь обойжо хүрэшоод хэбтээ hэн.

Тус фермэ үбhэ тэжээлээр тиимэшье hайн хангагдаа гэхээр бэшэ. Колхоздо илангаяа үбhэн багаар бэлэдхэгдээ. Силосэйнь шанар муу. Ороеhо таряанайшье ургаса урданайхида хүрөөгүй юм. Тиимэhээ таряа талханай зүйл хоморшог. Хүршэ «Сибиряк» колхозhоо hолоомо зөөгдэнэ. Теэд малай тэжээлэй талаар иимэ хүшэр байдалай ушараад байн гэhэн, бүдүүн тэжээлээ хэршэн буйлуулжа үнеэдтээ үгэнэгүй. Гансал таряа талханайнгаа зүйлөөр шэнгэн тэжээл бэлдэжэ уулгана.

Фермын hаалишад ямар эрхэ байдалда ажалланаб гэжэ богонихоноор хөөрэе. Ажалай хүдэлмэриие оньhожоруулга тухай хэлэбэл, тиимэшье hайн гэхээр бэшэ. Буйлуулагдаhан шэнгэн тэжээлээ hаалишад дээрэ үлгэгдэhэн түмэр рельснүүдээр түлхижэ үнеэдэйнгээ байрада оруулна. Транспортерой тодхогдоогүй дээрэhээ шэбхэ шабааhаяа тракторай тэргэдэ ашажа гаргана. Силосоо үнеэдэйнгээ байрын сонхоор оруулна. Тиимэhээ үнеэдэйнь байрада хүйтэн орожо, бэе бээз мүргэмэ уурал манан тунана. Малай байрада нойтон. Үнеэдээ газаа хүйтэн уhаар уhална.

— Манай фермэдэ зооветмэргэжэлтэд тон үсөөн ерэнэ, — гэжэ үнинэй hаалишан С. Г. Халудорова хөөрэжэ, —Малай тэжээл дуталдана гү гэжэ асууха хүн үгы. Тэжээлээр нэгэ дахин таhалдабал, үнеэд hүеэ тэрэ дороо татадаг гээшэ. Хожомынь hүеынь нэмээхын тула хэдэн үдэр хэрэгтэй ха юм. Таряа талханай зүйл асарха гэхэдэмнай, транспорт үгтэнэгүй. Урдаhааш элдэб үгэ хэлэжэ, урма дурыеш гутаажархидаг зантай.

Колхозой бүхы фермэнүүдтэ иимэрхүү эрхэ байдал үзэгдэнэ. Энээнhээ гадна зарим фермэнүүдэй hаалишад түлеэгээр тон муу хангагдана. Гэр байрануудынь дулаалагданагүй. Отделениие эрхилэгшэд фермэнүүдээр үсөөн ябана. Фермэнүүдые даагшад харюусалгаяа hайн мэдэрхэ, ажалдаа бүхы hаналаа табиха ёhотой. Зарим фермэнүүдэй, илангаяа Хойто болон Дунда Хараhанай фермэнүүдэй hаалишад ажалай журам эбдэнэ. Үглөөниинь орой ажалдаа ерэнэ. Үнеэдээ гурба дахин hаанагүй. Шалгалтын hаалга хэгдэнэгүй. Һая тугаллаhан үнеэдээ үдэртэ гурба дахин эдеэлүүлнэгүй. Зунай бэлшээриин үедэ ой модон соогуур бэлшэhэн үнеэдэйнь заримань үдэшынгөө hаамда ерэдэггүй байгаа. Хойто-Хараhанай фермын 26 үнеэн зунай сагта болзортоо hаалгагдадаггүй дээрэhээ шэргэшэhэн байна. Үнеэд орой тугаллана. Һаалишадынь өөhэд өөhэдынгөө бүлэгэй үнеэдые саг соонь искусственна аргаар үрэжүүлхэ хэрэгые анхарнагүй.

Эдэ бүгэдэ дутагдалнуудhаа боложо, колхозой hаалиин фермэнүүд үрэ багатайгаар хүдэлнэ бшуу. Январь hарын дүнгүүдээр районой юhэн ажахынуудай дунда hүүлшын hуури эзэлжэ ябаhан Ленинэй нэрэмжэтэ колхозойхидой яагаад гээгдэлhээ гарахаб гэжэ hайнаар бодожо үзэхөөр саг ерээ бэшэ гү?

В. ТУЛАЕВ.

ҮЗЭЛ СУРТАЛАЙ ХҮДЭЛМЭРИ

САГ СООНЬ, АША НҮЛӨӨТЭЙГӨӨР

ҮЗЭЛ СУРТАЛАЙ, ниитэ-политическэ хүдэлмэриин шухалын шухала участогуудай нэгэн гэхэдэ, харуулан ойлгуулгын агитаци болоно. 1984 оной декабриин 10—11-дэ Москвада үнгэрһэн «Хүгжэлтэ түгэс социализмые нарижуулан һайжаруулга ба КПСС-эй ЦК-гай июниин (1983 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр ябуулагдаха партиин үзэл сурталай хүдэлмэри» гэһэн Бүхэсоюзна научно-практическа конференцидэ хабаадагшадта эльгээһэн амаршалга соогоо КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр К. У. Черненко иигэжэ бэшээ һэн: «Олоһон дүй дүршэлөө али бүхы талаһаань гүнзэгыгөөр бодомжолон үзэхэ, Пленумэй һургаал зүбшэлнүүд болон заабаринуудай ямараар бэелүүлэгдэжэ байһые үндэһөөрнь шэнжэлхэ хэрэгтэй».

Хэнэйшье мэдэһээр, КПСС-эй ЦК-гай июниин (1983 он) Пленум дээрэ мүнөө эрхэ байдалда партиин үзэл сурталай, ниитэ-политическэ хүдэлмэриие саашадань нарижуулан һайжаруулха харгы замууд, онол арганууд хараалагдаа бэлэй.

Тус Пленумһээ хойшо удаан саг үнгэрөөгүйшье һаань, республика доторнай үзэл сурталай, ниитэ-политическэ хүдэлмэриие саашадань һайжаруулха талаар бага бэшэ юумэн хэгдээ. Жэшээлхэдэ, харуулан ойлгуулгын агитациие абаад үзэбэл, мүнөө үедэ тэрээнгүй нэгэшье үйлэдбэриин участогые, хүдөө һууриниие, малай фермые, хонишодой байрые олохогүйт.

Харуулан ойлгуулха агитаци хүнүүдэй ажабайдалай али болохо талатай холбоотой байдаг тула хүн зоной ёһо гуримда, абари занда ашагтайгаар нүлөөлдэг байна. Тэрэ ажабайдалай совет шэнжын таһаршагүй хубинь үнинэй болонхой. Тиимэһээ хото, хүдөөгэй, ажалша коллективүүдэй оюун бодолой, политическэ болбосоролгые өөрсэ янзаар элирхэйлнэ. КПСС-эй XXVI съездын, партиин ЦК-гай удаадахи Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэ нэгэ хараа зорилготой ба ажал ябуулгатай хүнүүдэй саг үргэлжэ харилсадаг газарнуудта иимэ түхэлэй агитаци түхеэрэгдэдэг гэшэ.

Өөрынгөө удхаар ба түхэл маягаараа агитационно-уран зурагай искусство хаанашье хүдэлжэ байһан хүн бүхэндэ ойлгосотой байдаг ха юм. Тэрэ үзэл сурталай [illegible] ниитын, бодото байдалаар [illegible] мал, дайшалхы нүлөө ехэ[illegible] хэрэгсэл боложо, хүнэй ухаан бодолой гүн гүнзэгыдэ хүрэхэ аргатай байха юм. «Зуу дахин шагнанхаар, нэгэ дахин хараһаниинь дээрэ» гэжэ арадай уран үгэ юрэ миин хэлэгдээгүй. Энэ богонихоншье һаа, хурсаар хэлэгдэһэн үгэнүүд харуулан ойлгуулгын агитациин хүнэй ухаан бодолдо ехэ нүлөөтэй байһыень гэршэлнэ ха юм. Мүнөөнэй эрхэ байдалда ажалша коллективтэ үзэл сурталай хүдэлмэриие элдэб янзын харуулалгын хэрэгсэлнүүдгүйгөөр бодохонь бэрхэ. Тэдэ ажахын болон соёлой байгуулалтын шиидхэгдэхэ зорилгонуудые хараада абан, саг үргэлжэ нарижуулагдана.

Улаан-Үдын авиационно, судна бүтээлгын, локомотив-вагон заһабарилгын, «Теплоприбор» заводуудта, «Бурятавторемонт» нэгэдэлдэ, нарин сэмбын, Буряадай мебельнэ, модо болбосоруулгын, Онохойн модоной промышленна комбинадуудта, Бэшүүрэй районой «Победа» колхоздо, Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхоздо, Загарайн районой «Гигант» колхоздо, бройлерно фабрикада, Зэдын — Оборой, Кабанскын — Хандалиин совхозуудта, Мухар-Шэбэрэй — Ленинэй нэрэмжэтэ, Улаан-Үдын районой «Маяк», Түнхэнэй — Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудта уран гоёор шэмэглэгдэһэн олон плакадууд, лозунгнууд, транспарантнууд, стендүүд, паннонууд, хүндэлэлэй болон мүрысөөнэй самбарнууд бии. Тэдэ хүнүүдэй ухаан сэдьхэлдэ хүсэ ехэтэйгээр нүлөөлнэ, политическэ болон ажахын зорилгонуудые эли тодоор ойлгуулха, мүн мүнөө сагай түргэн дабшасые мэдэрхэ арга олгоно ха юм.

Дээрэ дурсагдаһан коллективүүдэй партийна организацинууд харуулан ойлгуулха агитациин аша нүлөөе дээшэлүүлхэ, саг сооонь хэхэ, шухала зорилгонуудта хандуулха талаар ехэ хүдэлмэри ябуулна. КПСС-эй ЦК-гай «Плакат» гэжэ хэблэлэй гаргадаг уран зурагай продукци болон СССР-эй ВДНХ-гай дэргэдэ уран зураашадтай үнгэргэгдэдэг семинарнууд болон бусад хэмжээ ябуулганууд тэдээндэ ехэ туһатай.

Мүнөө үедэ республика доторнай партиин бүхы 23 горкомууд болон райкомуудта, олон тоото парткомуудта, партийна эхин организацинуудта харуулан ойлгуулгын агитаци эрхилхэ советүүд хүдэлдэг. Тэдэнэй бүридэлдэ ажахын хүтэлбэрилэгшэд, профсоюзай, комсомолой организацинуудай түлөөлэгшэд, уран зураашад, шэмэглэгшэд, үзэл сурталай хүдэлмэриин бусадшье эдэбхитэд оролсодог юм. Советүүдэй түрүүлэгшээр партиин райкомой секретарьнар гү, али пропаганда болон агитациин таһагые даагшад баталагданхай. Жэшээлхэдэ, Бэшүүрэй райондо иимэ соведые КПСС-эй райкомой хоёрдохи секретарь Б. Н. Дамбаева толгойлно. Советэй оролдолгоор Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхоздо, «Победа» колхоздо ба бусад ажахынуудта харуулан ойлгуулгын агитаци нилээд нэмээгдэнхэй, шэнэлэгдэнхэй. Мүн иимэрхүү байдал Улаан-Үдын, Кабанскын, Загарайн районуудта үзэгдэнэ. Хориин районой совхозуудта һонирхолтой, удхаар һайн харуулан ойлгуулгын агитаци түхеэрэгдэнхэй юм. Районой ажахынуудта ажалша коллективүүдэй ямар даабаритай байһые харуулһан, жэшээлхэдэ, арбан хоногой, һарын, кварталай хараа зорилгонуудые элеэр зураглаһан панно, плакадууд олон байха. Иимэһээ харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүд хүнүүдтэ ажалай эршэ нэмээн, ажалшадай ажабайдалай дабшасада тааралдан нүлөөлнэ.

Мухар-Шэбэрэй, Сэлэнгын, Загарайн, Улаан-Үдын, Хяагтын, Прибайкалиин, Кабанскын болон бусад районуудта харуулан ойлгуулха агитациин харалга үнгэргэгдөө. Тэрээндэ һайн дуранай зураашад болон мэргэжэлтэй уран зураашад хабаадаһан байна. Энэ харалга иимэ агитациин хэрэгсэлнүүдые нарижуулан һайжаруулха, юрэнхы уряануудһаа хахасаха, нэгэ янзын, хашартай болошоһон зүйлнүүдые усадхаха, тэрэнэй үзэл бодолой ба уран һайханай хэм хэмжээе дээшэлүүлхэ талаар нилээд ехэ туһа хүргөө.

Мүнөө экономикые хүгжөөлгын, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлгын асуудалнууд, үйлэдбэриин түрүүшүүлэй түйлалтануудые харуулалга, партиин, ажалай болон дайнай ветерануудта соло дуудалга хадаа плакадууд, лозунгнууд ба стендүүдэй гол удхань болонхой.

Республикымнай ниислэл— Улаан-Үдэ хотодо харуулан ойлгуулха агитациин удха болон түхэл янзань нилээд баяжаа, һайжараа. Үйлэдбэриин байранууд, үйлсэнүүд, талмайнууд болон ондоошье объектнүүдые шэмэглэхэ хэрэгтэ хаа хаанагүй бодомжотойгоор, наринаар хандадаг болоо.

Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадай дэргэдэхи харуулан ойлгуулгын агитациин соведые тэрэнэй директор Социалис Ажалай Герой К. П. Альцман, харин «Теплоприбор» заводой соведые энэ предприятиин директор В. Б. Нимаев толгойлно. Дурсагдаһан предприятинуудтахи харуулан ойлгуулха агитаци хадаа республика дотор эрхимүүдэй нэгэн гэжэ тоологдодог юм.

Нарин сэмбын комбинадтахи иимэ агитаци тодо, тоошо байхаһаа гадна саг соогоо, ойлгосотойгоор ба нүлөө ехэтэйгээр хэгдэдэг байпаараа илгарна. Мүн «Нижнеангарсктрансстрой» трестдэ, «БАМтоннельстрой» гэжэ барилгын управленидэ, БАМ-ай буряадай участогай бусадшье эмхинүүдтэ иимэрхүү байдал хаража болоно.

«Электромашина» заводой (парткомой секретарь В. М. Кузьменко), нарин сэмбын комбинадай (парткомой секретарь Д. П. Могоева), прибор бүтээлгын нэгэдэлэй (парткомой секретарь Н. М. Кирдеев) партийна организацинууд агитационно-уран зурагай хэрэгсэлнүүдэй политическэ шэглэлдэ, үзэл сурталай-уран һайханай хэм хэмжээе дээшэлүүлхэ, саг соогоо харуулха хэрэгтэ ходо анхарал хандуулжа байдаг. Эдэ предприятинуудта энэ хүдэлмэри эмхидхэхэ талаар туһатай дүй дүршэл бии болонхой. Эндэ байһан харуулан ойлгуулха эхэнхи хэрэгсэлнүүд хадаа КПСС-эй XXVI съездын, партиин ЦК-гай удаадахи Пленумүүдэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлгэдэ ажалшадые элсүүлхэ, коммунизмын нангин зорилгонуудай һүр жабхаланые, социалис общестын түйлалтануудые, ажабайдалай совет шэнжэ шанарай булюу һайн талануудые харуулха, империализмын ээрэг түримхэй аашануудые элишэлхэ, эб найрамдалай, демократиин болон социальна хүгжэлтын түлөө тэмсэлые үргэнөөр тайлбарилха гол үүргэтэй байна бшуу. Тэрэшэлэн транспарантнууд, стендүүд, выставкэнүүдһээ гадна уран гоё плакадууд, фото-мэдээсэлнүүд, «Сахилгаан», «Дайшалхы» хуудаһанууд болон бусадшье элдэб зүйлнүүд хэрэглэгдэдэг. Хүдэлмэришэд эршэ түгэс ажалайнгаа түлөө гансашье һайн түлбэри абаха бэшэ, харин моральна талааһаа урмашуулагдахадаа, ехэ баяртай байдаг гэшэ.

Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадта һооһо ээрэгшэ В. А. Степановагай, һооһо илгагша А. П. Ильинагай бригаданууд 1985 оной январиин 1-дэ табан жэлэйнгээ түсэбтэ даабаринуудые дүүргээд, арбан хоёрдохи табан жэлэй түсэбөөр хүдэлжэ эхилэнхэй. Тэдэ бригаданудай амжалтануудта зорюулагдаһан уран гоёор шэмэглэгдэһэн тусхай стендүүд бүтээгдэнхэй.

Гэхэтэй хамта харуулан ойлгуулгын агитацида үшөөл олон дутуу дундануудай бии байһаниинь арсашагүй. Тэрэнь партийна организацинуудта мэдээжэ. Тэдэниие усадхахын түлөө партийна олохон организацинууд шууд сэхээр хүдэлжэ байнхай. Энэ хүдэлмэриие ажабайдалтай нягта холбоотой болголго хадаа тэрэнэй тодо һонор баримтые, саг соогоо харуулалгые, дайшалхы шэнжые шангадхалга болоно.

Мүнөө жэлэй ниитын малай үбэлжэлгын харюусалгатай хаһада харуулан ойлгуулха агитаци тэрэниие һайнаар харуулха зэргэтэй. Бүхы тээ ажалай журам, хүдэлмэриин эмхидхэл бэхижүүлхэ талаар партиина, профсоюзай болон комсомолой организацинуудай ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй ябуулдаг хүдэлмэридэ харуулан ойлгуулха агитаци ехэ аша нүлөөтэй гэшэ. Социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые, малай үбэлжэлгые, абаһан уялгануудые дүүргэлгын ябасые, гүрэнэй түсэбтэ даабаринуудай бэелүүлгые энээнэйл ашаар саг үргэлжэ харуулха шухала.

Мүн ажабайдалда ушардаг элдэб янзын дутуу дутагдалнууд эли тодоор харуулагдан шүүмжэлэгдэхэ зэргэтэй. Тэрэнэй аргаар ниитын гурим хазагайруулга, социалис зөөриие үригшэд, архидалга болон бусадшье харша ябадалнууд эршэ хүсэтэйгөөр элирүүлэгдэн харуулагдаха болоно.

Иимэ агитациин хэрэгсэлнүүд шууд сэхэ, баримта һайнтай, түхэл янзань удхадаа тааранхай байбал, аша үрэтэй байха юм.

КПСС-эй горкомууд болон райкомууд городской, районно соёлой байшангуудай дэргэдэ уран һайханай-шэмэглэлгын мастерскойнуудай хүдэлмэреэр һонирхохо, саг үргэлжэ анхаралаа хандуулха ёһотой.

Ажахын ба соёлой байгуулалтын асуудалнуудые партийна организацинуудай шиидхэлгэдэ плакат, уряа үгэ, стенд, панно, ханын газетэ болон дайшалхы хуудаһан бүхэнэй туһалдаг байхын түлөө оролдохо хэрэгтэй болоно ха юм.

Байгша ондо тэмдэглэгдэхэ Агууехэ Илалтын 40 жэлэй ой, стахановска хүдэлөөнэй 50 жэлэй ой гэхэ мэтэ үйлэ хэрэгүүдые али бүхы талааарнь зураглан харуулха шухала зорилго партийна организацинуудай урда табигдана. КПСС-эй ээлжээтэ XXVII съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтаха талаар бэлэдхэлэй хүдэлмэри хаа хаанагүй ябуулха хэрэгтэй.

Д. ШАГДУРОВ,
КПСС-эй обкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагшын орлогшо.

40
АГУУ ИЛАЛТЫН
ХҮНДЭЛЭЛДЭ

ҮДЭР БҮРИДЭ—ҮНДЭР ДҮН

Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай ажалшад Буряад ороной ашагта малтамал шэнаржуулгын промышленностиин үндэһэ һуури табиһан юм. Тус предприяти «СССР-эй 60 жэлэй ойн нэрэмжэтэ» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй гэшэ. Үнгэрһэн жэлэй намар комбинадай байгуулагдаһаар табин жэлэйнь ой тэмдэглэгдээ. СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй 1984 оной октябриин 10-най Указ дотор: «Үнгэтэ металлургиие хүгжөөлгэдэ габьяатай байһанайнь, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ немец-фашис булимтарагшадые бута сохилгодо ехэ хубитаяа оруулһанайнь түлөө..» комбинадые Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнаха гээд хэлэгдээ һэн.

Парти, правительствын энэ үндэр шагнал предприятиин ажалшадай КПСС-эй XXVI съездын болон партиин ЦК-гай удаадахи Пленумүүдэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдые амжалтатайгаар дүүргэхын тула бүхы арга шадалаа, мэргэжэл шадабаряа, дүй дүршэлөө сүм зорюулха хүсэл түрүүлээ. Горнягуудай шэн зоригтой ажалай һайн дүнгүүд тодороо, мүнөөшье тодорно. Үйлэдбэрилһэн продукцияа худалдаха, мүн вольфрамай концентрат гаргаха арбан нэгэдэхи табан жэлэй дүрбэдэхи жэлэй түсэбүүд 1984 оной декабриин 1-дэ уридшалан дүүргэгдэһэн юм. Үнгэрһэн жэлэй дүрбэдэхи кварталай даабаринууд бүхыдөө сүм бэелүүлэгдээ.

Мүнөө жэл өөрын онсо илгаатай. Тэдэнэй нэгэн —Агууехэ Илалтын 40 жэлэй ой. Комбинадай ажалшад Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда совет арадай илаһаар энэ ойн баярта бэлэдхэлээ улам үргэн дэлисэтэйгээр ябуулна. Дурасхаалай вахтада жагсажа, хэдэн зуугаад ажалшад түсэбтэ табан жэлэй бүхы даабаринуудые болзорһоонь холо урдуур түгэсхэхэ эрхэ нүхэсэл хангаха хараатай. Предприятиин түрүү коллективүүд алдарта ойн хүндэлэлдэ социалис мүрысөө эршэтэйгээр дэлгэрүүлхэ гэһэн үүсхэл гаргаа. Жэшээнь, Холтоһоной уурхайн горнягууд энэ жэлэй түрүүшын 4 һарада үнгэтэ металл абаха түсэбөө гурбан үдэрөөр уридшалан дүүргэхэ, түсэбһөө гадуур 50 погонно метр хадын малталга хэхэ, ажалай бүтээсэ 1,5 процентээр дээшэлүүлхэ, ажалай гаргаша ба продукциин өөрын үнэ сэн 1 процентээр доошолуулха уялга абаа.

Транспортна цехэй нэгэдэхи автоколонныын жолоошод, заһабарилагшад түсэбтэ табан жэлэй уялга, даабаринуудаа 1985 оной майн 1-дэ түгэсхэхэ зорилготой. Дүрбэн һарын түсэбһөө гадуур 435 тонно ашаан зөөгдэхэ, 5 мянган литр дизельнэ түлишэ алмагдаха байна. Холтоһоной уурхайн А. М. Москвитинай бригадынхид түсэбтэ арбан нэгэдэхи табан жэлээ 4 жэл 4 һара соо дүүргэжэ, даабариһаа гадуур 15 мянган тонно металлай руда малтажа абаха, ажалай бүтээсэ 5 процентээр дээшэлүүлхэ хараатай. Юнхэрэй уурхайн И. Л. Кирюкинэй экскаваторщигуудай бригада 1985 оной 4 һарын түсэб 2 үдэрөөр урид дүүргэжэ, 5 мянган киловатт-час электрын элшэ хүсэ алмаха юм. Барилга-хабсаралгын управлениин А. Б. Шагдуровай комплексно бригадынхид гэр байра бариха даабарияа апрелиин 20 болотор түгэсхэжэ, ажалай гаргаша 0,8 процентээр доошолуулха гэжэ уялга абаба.

Комбинадай бүхы ажалша коллективүүд байгша оной хугасаада алмаһан, арьбалһан эд зөөри, элшэ хүсөөр 2—3 үдэрэй туршада ажаллаха уялга абаа. Үүсхэл гаргагшадые дэмжэһэн олон тоото халаан, участок, бригаданууд арга боломжонуудаа хаража үзөөд, дээшэлүүлэгдэһэн шэнэ социалис уялгануудые абаа.

Мүнөө үедэ үйлэдбэриин 14 участок, 82 бригада түсэбтэ даабари социалис уялгануудаа холо үлүүлэн дүүргэжэ байнхай.

Үүсхэл гаргаһан нэгэдэхи автоколонныын жолоошод түсэбтэ табан жэлэй түсэбые 240 үдэрөөр уридлан дүүргэжэ ябана гэхэ гү, али байгша оной октябрь һарын даабари түгэсхэхэнь. Мүн тиихэдэ Л. А. Шелкуновой хүтэлбэрилдэг бригадын горнягууд— 100, В. И. Титовой — 101 үдэрөөр, М. Т. Правитель гэгшын халаан — 58, А. Б. Шагдуровай барилгашад — 64, И. Л. Карюкинай экскаваторщигууд — 31 үдэрөөр уридшалжа, сагые ахин ажаллана.

Агуу Илалтын үдэрые нэрэтэй солотойгоор угтаха социалис мүрысөөнэй түрүүшын дүнгүүд соголологдобо. Эрхимүүдэй манлайда шанаржуулгын фабрикын, транспортна цехэй, продснабай, капитальна заһабарилгын участогай коллективүүд жагсанхай. Холтоһоной уурхайн В. И. Федоровой толгойлдог проходчигуудай, А. В. Левшуковой руда малтажа абадаг, И. Л. Карюкинай экскаваторщигуудай бригаданууд «Эрхим бригада» гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртөө. Шанаржуулгын фабрикын В. С. Лавенецкий гэгшын технологическа халаан, Б. Г. Чипизубовай руда бутаргадаг участок, партиин райкомой бюрогой гэшүүн, ехэ ашаанай автосамосвалай жолоошодой бригадир В. И. Тугариновай бригада, заһабарилгын-механическа заводой В. С. Окладниковай слесарьнүүдэй бүлэг болон бусад илагшадай зэргэдэ оролсобо.

«Комбинадай эрхим мастер» гэһэн нэрэ соло заһабарилгын-механическа заводой Н. П. Федосеевтэ, шанаржуулгын фабрикын М. Т. Правительда олгогдоо. Холтоһоной уурхайн бригадир А. Т. Шевякин һурган хүмүүжүүлэгшэдэй дунда шалгарба. Олон түрүүшүүл «Эрхим хүдэлмэришэн» гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртөө. Тэдэнэй дунда экскаваторщик Ю. Г. Фадеев, металлай концентрат гаргагша А. И. Санталова, жолоошон С. В. Васильев, электрик А. И. Попов, модо отологшо А. И. Баландин болон бусад бии.

Дурсагдаһан түрүүшүүлэй диилэнхи олонхинь ажалай болон дайнай ветерануудай үхибүүд, ашанар болоно. Ой

МАЛАЙ ҮБЭЛЖЭЛГЭ—ХАРЮУСАЛГАТАЙ ХАҺА

Ехэ һүн—манай гарта

Малай үбэлжэлгын хаһа түлэгтөө оронхой. Энэ мал ажалай хүдэлмэрилэгшэдтэ эгээн ута, эгээн хүшэр хүндэ хаһа болодог. Тиимэһээ тэрээндэ эртээнһээ бэлдэхэ гэшэ тон шухала. Манай фермын коллектив, урданайхидал мэтэ, энэ жэлэйнгээ малай үбэлжэлгэдэ бүри халуун нажарһаа бэлдэжэ эхилһэн юм. Малай байрануудые заһабарилха, дулаалха, сагаадаха талаар зундаа ехэ ажал хэгдээ. Хашаа хорёонууд, тэжээлэй цех болон малай байранууд булта шахуу заһабарилагдаа. Юрэдөөл, малай үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэхын тула фермымнай хүдэлмэрилэгшэд совхозойнгоо барилгашадтай хамта ехэ юумэ хээ, бүхы хэрэглэмжэ хангаа.

Фермэдэмнай бүхыдөө 180-яад үнеэн харууһалагдадаг юм. Эдэниие 10 һаалишан адуулна. Тэдээнһээ гадна олон тугал, буруу болон хашарагууд байха. Эдэ малые 5 тугалшан, 3 малшан харууһалдаг, эдеэлүүлдэг байна. Тээсгэнэй манда тугалшад дуталдаа һэн, мүнөө тэдэниие оложо табибабди. Фермымнай хүдэлмэрилэгшэд бултадаа ажал хүдэлмэридөө үнэн зүрхэнһөө хандадаг хүнүүд юм. Эндэһээ манай коллектив дотор журам эбдэхэ, зайгуултаха, архидаад ажалаа орхихо ушарнууд дайралдадаггүй.

Һү һааха ба гүрэндэ худалдаха үнгэрһэн жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь дүрбэн һараар уридшалан дүүргээ һэмди. Бидэнэр жэлэй дүүргэтэр даабариһаа гадуур үшөө 500 центнер һү һаагаабди. Манай түрүү һаалишад Н. Б. Доржиева, В. С. Сушкеева, Г. Д. Ангархаева, Х. Б. Зурбаева гэгшэд үнгэрһэн жэлэй туршада үнеэн бүриһөө дундазэргээр тус тустаа 2695, 2487, 2411, 2408 килограмм һү һааһан байна. Мүн бусад һаалишаднайшье һү ехээр һааха гэһэн социалис уялгануудаа бултадаа дүүргээ.

Мүнөө үбэлэй һарануудай үедэ һү шэмыень доошолуулхагүйн тула һаагдажа байһан үнеэдтээ үдэртэ толгой бүридэнь хоёр килограмм үбһэ, 10 килограмм силос, 0,5 килограмм таряа талханай зүйл, һаагдаһан һүнэй литр бүхэндэ мүн лэ эды шэнээн холимог тэжээл, тиихэдэ һолоомо дуран соонь эдюулнэбди. Түлжүүлэгдэжэ байһан залуу эбэртэ бодо малдаа мүн лэ баһа эды шэнээн тэжээл хубаарилан үгэнэбди. Тэжээлэймнай цех һаатабаригүйгөөр хүдэлгэгдэнэ. Бүхы тэжээлээ заатагүй буйлуулан шанаржуулаад, малда үгэхэ гэшэ манай зайлашагүй зорилго болоно. Ушар иимэһээ энэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулнабди.

Зундаа би өөрөө үбһэ хуряалгын звеное толгойлжо, түсэбэй ёһоор 3226 центнерэй орондо 3639 центнер үбһэ фермынгээ малда бэлэдхэжэ абаа һэмди. Энэ үбһэеэ һайн шанартайгаар хуряажа абахын тула ехэ оролдолго гаргаабди. Юуб гэхэдэ, үбһэ бэлэдхэхэ үедэ хура бороо оржо, бидэндэ нилээд һаад ушаруулаа. Үжэһэн, буритаһан үбһэ эдюулхэдэ, мал үбдэдэг, ашаг шэмэнь доошолдог байна. Энээниие би дүрбэн жэлэй туршада фермые даагшаар ажаллахадаа яһала ойлгооб, бэе дээрээ мэдэржэ абааб.

Совхозой болон отделениин хүтэлбэрилэгшэд манай фермын ажал хэрэгтэ яһала ехэ анхарал хандуулдаг. Жэшээлхэдэ, үнеэдэймнай байрада нааг шэбхэ гаргаха транспортёр, авто-уһалуури тодхожо үгөө. Тугалнуудаймнай байрануудта заһбартай шала хэгдээ. Үбшэнһөө һэргылэлгын хүдэлмэри саг соогоо үнгэргэгдэнэ.

Фермэдэмнай нёдондо шэнэ улаан булан баригдаһан байна. Мүнөө һаалишадай һара бүриин ажалай дүн, тэдэнэрэй түсэбынь, нютагай һүүлшын һонин, харуулан ойлгуулха агитаци, ханын газетэ эндэмнай хододоо гаргагдажа, олондо дуулгагдадаг. Мүн лэ түрүүшүүлэй дүй дүршэл харуулагдажа байдаг.

1983 — 1984 онуудай малай үбэлжэлгын үедэ һү һааха болон гүрэндэ худалдаха талаар абаһан социалис уялгаяа гүйсэд бэелүүлһэнэйнгээ түлөө манай коллектив КПСС-эй обкомой, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Советэй, облпрофсоведэй болон ВЛКСМ-эй обкомой зүгһөө шагнал хайрада хүртэһэн байнабди. Харин байгша оной малай үбэлжэлгые эрхим һайнаар үнгэргэжэ, ажалдаа үшөө үндэр дүнгүүдые түйлахын хойноһоо оролдохо ёһотойбди. Энэ хадаа үбэлэй һарануудай үедэ һү ехээр һааха, олон тугал абаха, үнеэдэйнгээ ашаг шэмыень доошолуулхагүй гэһэн зорилго бидэнэрэй урда табигдана гэшэ.

Д. ШАЛДАНОВ,
Түнхэнэй совхозой Шартайн һү һаалиин фермые даагша.

АДУУН ҺҮРЭГӨӨ
ОЛОШОРУУЛАЯ

ШЭНЭ ЖЭЛЭЙ ЭХИНҺЭЭ
ҮСХЭБЭРИЛХЭ БА МОРИ Ү
ГЭҺЭН ЖУРНАЛ ГАНСАШ
АЖАХЫН МИНИСТЕРСТВЫН
эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕД
КУЛЬТУРА БОЛОН СПОРТЫ
ДЭЙ ХЭБЛЭЛЭЙ ОРГАН БОЛ
УШАРҺААБ?» ГЭҺЭН АСУУД
МАД РЕДАКТОР ЕВГЕНИЙ
ЖЕВНИКОВТЭ «СЕЛЬСКАЯ
КОРРЕСПОНДЕНТ ТАБИҺА
ХАРЮУ ДОРО ТОЛИЛОГДО

ХҮЛЭГЭЙ ХУРДАНИ

— Мүнөө манай үедэ моринной үүргэ хубиланхай. Гэбэшье морин гээшэ хүдөө һууриида урда мэтэ хамһабариин эгээл элдэб олон жэжэ божо ажал хэһээр. Заримдаа мори унаа юугээршье һэлгэлтэгүй байдаг. Һүүлэй жэлнүүдтэ хүдөө нютагуудта моридой тоо толгойн олошоржо байһаниинь дэмы бэшэ. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй эхиндэ орон доторнай моридой тоо толгой 5,6 миллион болонхой байгаа. Адуу үсхэбэрилгые хүгжөөхэ тухай дүрбэн жэлэй саада тээ абтаһан КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй тогтоол бүхы һалбари, тэрэ тоодо колхоз, совхозуудта мори урилдаанай спорт үргэнөөр дэлгэрүүлжэ хүгжөөхэ тухай хэлэгдээ һэмнай.

Энэ шухала документ соохи шиидхэбэринүүдэй бэелүүлэгдэжэ захалһанһаа хойшо яһала һайн үрэ дүнгүүд туйлагдана. Ороной элдэб районуудта моринной спортын 900 һургуули, секци хүдэлгэгдэжэ, тэндэ 25 мянган хүбүүд, басагад бэеэ һорижо һурана. Иигээд байхадаа хүдөөдэ мори урилдаанай спорт саашадань дэлгэрүүлэн хүгжөөлгэдэ таһалгаряагүй туһалха гээшэ мүнөө манай журналай шухала зорилгонуудай нэгэн болоно. Илангаяа
шэнэ секцинүүдые
хидхэхэдэнь али б
жэхэбди. Манай
дээрэ дүршэлтэй
нернүүдэй дүй д
толилогдохо. Иигэ
лэгүүдэй хурдани
шуулда баян дүй
раа туһаламжа үз
хэбэрилгын—мана
риной 110 заводо
ской конюшниин,
ромуудай, колхоз,
моридой 600 фер
хүн зоной аша т
гээр амарха, амар
гыень даажа абаха

Морёор аяншал
гэрүүлэгдэхэ ёһ
рёор хангаха пу
шэнэ маршрудуу
тэй. Энэ мүн лэ м
го болоно. Тобшо
журналай (журна
дэнэ) хуудаһануу
тэ гаршагууд, тех
материалнууд үр
уншагшадаа һонир

(«Сельская

АРАДАЙ КАНДИДАДУУД

БАРДАХАНОВ Прокопий Фёдорович, Буряадай АССР-эй гэгээрэлэй министр. Һунгуулиин Вилюйскэ 109-дэхи округһоо дэбжүүлэгдэбэ.

МЯСЬНИКОВА Мария Моисеевна, Улаан-Үдын районой Калининай нэрэмжэтэ совхозой һаалишан. Һунгуулиин Саянтын 164-дэхи округһоо дэбжүүлэгдэбэ.

БАЗАРОВА Галина Гомбоевна, Ахын районэй «Коммунизм» колхозой мал адуулагша. Һунгуулиин Ахын 137-дохи округһоо дэбжүүлэгдэбэ.

АНГАПОВ Семен Васильевич, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Советэй түрүүлэгшын орлогшо. Һунгуулиин Первомайска 61-дэхи округһоо дэбжүүлэгдэбэ.

ПЕТРОВА Галина Петровна, Заудинска хилээмэнэй продуктнуудай комбинадай хүдэлмэришэн. Һунгуулиин Мелькомбинадай 32-дохи округһоо дэбжүүлэгдэбэ.

ПОТАПОВ Леонид Васильевич, КПСС-эй Буряадай обкомой секретарь. Һунгуулиин Багдаринай 74-дэхи округһоо дэбжүүлэгдэбэ.

САМБИЛОВА Валентина Доржуповна, Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой шэрэм шудхалгын цехэй хэбшэн. Һунгуулиин Индустриальна 10-дахи округһоо дэбжүүлэгдэбэ.

УЛА
сандр
дай о
лон х
гые
Тоннел
һоо д

АРАДАЙ КАНДИДАДУУД

ГАВРИЛОВА Татьяна Павловна, «Бурятбыттрикотаж» үйлэдбэриин нэгэдэлэй нэхэгшэ. Һунгуулиин Заудинска 26-дахи округһоо дэбжүүлэгдэбэ.

АХМЕТВАЛЕЕВ Леонид Нургалович, Улаан-Үдын авиапредприятиин МИ-8 вертоледой командир. Һунгуулиин Соколовско 58-дахи округһоо дэбжүүлэгдэбэ.

ХАНХАШАНОВА Серафима Ивановна, Кабанскын районой Байгал-Хударын совхозой һаалишан. Һунгуулиин Байгал-Хударын 108-дахи округһоо дэбжүүлэгдэбэ.

ЦЫРЕМПИЛОВ Доржо Тибочкиевич, КПСС-эй Буряадай обкомой соёлой таһагые даагша. Һунгуулиин Строительна 62-дохи округһоо дэбжүүлэгдэбэ.

ТЕМНИКОВА Вера Сергеевна, Сэлэнгын модоной баазын оператор. Һунгуулиин Ильинкын 133-дахи округһоо дэбжүүлэгдэбэ.

КУЗНЕЦОВ Вадим Иванович, Буряадай АССР-эй сэрэгэй комиссар. Һунгуулиин Шэнэ-Уоянай 145-дахи округһоо дэбжүүлэгдэбэ.

ШУМКОВ Виктор Павлович, Яруунын районой «Комсомольский» совхозой механизатор. Һунгуулиин Витимскэ 88-дахи округһоо дэбжүүлэгдэбэ.

ҮНЭН ЗҮРХЭНЭЙ БАЯР

Врачай нюдэндэ гэртэхи телефон дайралдаадхиба.

— Телефонтой һаатнай, станцитай хөөрэлдөөд үзэе. Тэндэмнай бэрхэ мэргэжэлтэд олон юм, — гэжэ Мария Владимировна ойлгуулба.

Мария Владимировна хайрсагхан сооһоо абаһан утаһаяа үбшэнтэнэй гар хүлдэнь нягаад, нүгөөдэ үзүүрыень телефондо холбохо үедөө:

— Ирина Алексеевна, кардиограммыень абажа, тобшолол хэжэ үгыт даа. Удаан сагта зүрхэн-һудалай үбшэндэ нэрбэгдэжэ ябаһан хүн. Инфаркт гэжэ тодорхойлбоб, — гэбэ.

Хэдыхэн минутын туршада тэрэ хүнэй кардиограммые тусхай аппаратура дээрэ бэшэжэ абаад, «Танай хэлэһэн зүб байба. Гэбэшье мүнөө дээрээ сошордохоор тэмдэг үгы», — гээд тайлбарилба.

Улаан-Үдын түргэн туһаламжын станцида дистанционно-диагностическа түб бии болгогдоһоор 3 жэл үнгэрөө. Энэ түбэй бии болгогдоһоной ашаар үбшэн хүнэй зүрхэнэйнь «байдал» тухай кардиограмма гэртэһээнь телефоноор абтадаг болоһон гээшэ. Үнэхөөрөөшье, энэнь зүрхэ-һудалай үбшэнтэй олон хүнүүдые аргалха хэрэгтэ хэды ехэ туһа боложо үгэнэб даа.

Мария Владимировна Лазарева врач-кардиолог мэргэжэлтэй. Тэрэ иимэ түб станцидаа тодхон байгуулха тушаа эдэбхитэйгээр оролдожо, энэ талаар өөрынгөө хубитые оруулалсаһан габьяатай.

— Мүнөө зүрхэ-һудалай үбшэн угаа ехээр дэлгэрэнхэй гээд мэдээжэ. Хэды олон эрдэмтэд энэ үбшэниие гаталхын түлөө оролдоноб даа. Бидэшье баһа арга шадалаараа аргалхые оролдонобди. Зүгөөр энэ үбшэнтэй хүнүүд ехээр үсөөрнэгүй, — гэжэ Мария Владимировна хөөрэнэ.

Улаан-Үдын түргэн туһаламжын станциин хүдэлмэрилэгшэд хүн зоной элүүр энхые хамгаалхын түлөө үдэр, һүни илгаагүй тэмсэнэ. Тэдэ хүнүүдэй түрүү зэргэдэ Мария Владимировна Лазарева ябалсана бшуу. Эгээн түрүүн уулзахадаа, «Танай дежурлаха үедэ ямар хүнүүд дайралдадаг гээшэб?» гэжэ асуугдаа бэлэй. Тэрэнэй харюу һанахада, зарим нэгэнэй үйлсэдэ ябахадань, зүрхэниинь гэнтэ «зогсошохоёо» һанаха, нүгөөдүүлынь гэлигэр харгы дээгүүр болгоомжогүйгөөр гүйжэ ябаһаар, хүл гараа гэмтээхэ, гурбадахи бүлэгынь — «галтай уһа» хото руугаа эюулжэрхёод, галзуу ааша гаргажа, элүүр энхэ хүнүүдые хорложо зобоохо. Эдэ бүхы ушарнуудта түргэн туһаламжын станциин хүдэлмэрилэгшэдэй түрүүшын туһаламжа хэрэгтэй байна бшуу.

...Хүн зоной элүүрые хамгаалагшадай ажал хүдэлмэри тухай Мария Владимировна Лазареватай аалиханаар хөөрэлдэнэбди. Ажабайдал, ажаһуудал тухай... «Сагаан халаадтанай» хүнгэн бэшэ ажал тухай. Элдэб эсын олон асуудалнуудые зүбшэн хэлсэһэнэй удаа, юундэшьеб, саг зуураа абяа аниргүй болошоод һуубабди.

Сонхын шэлэй саана хүбэн сагаан саһан бударан унажа, үбэлэй сагые һануулна. Эгээл энэ үедэ Мария Владимировна, тухайлхадамни, бусалтагүйгөөр үнгэрэн ошоһон тэрэ холын он жэлнүүдые ой ухаандаа оруулан, сонхо руу хараад һууна хэбэртэй.

Зүб даа. Мария Владимировна хатуу шэрүүн дайнай һүүлээр түрэһэн байна. Кемеровскэ областиин Беловско дунда һургуули 1963 ондо дүүргээд, тэндэхи медицинскэ училищада һураа. Тэрэнээ эрхимээр дүүргэһэнэйнгээ удаа тэндэхи городской больницада ажаллаа.

Тэрэл үедэ коллектив соогоо «оролдосотойл басаган» гэжэ нэрлүүлһэниинь дэмы бэшэ байгаал. Хүн зоной элүүрые хамгаалха хэрэгтэ алба хэхын тула училищада үзэһэн, ойлгоһон юумэниинь далай соо унаһан дуһал шэнги байгаа бшуу. Тиимэһээл Мария Владимировна мэргэжэлээ дээшэлүүлхын тула Томскын медицинскэ институтда һурахаяа ошоо. Тэрэ 1973 ондо институтдаа амжалтатайгаар дүүргэһэнэй удаа манай түргэн туһаламжын станцида ажаллажа эхилээ. Тэрэ гэһээр 12 жэл үнгэрхэеэ байна. Энэ хугасаа соо Мария Владимировна бэрхэ мэргэжэлтэн, һайн һайхан сэдьхэлтэй, номгон даруу зантай мэргэжэлтэ байһанаа харуулаа. Хүн зониие аргалхадаа, шэнэ юумэ, түрүү онол арга нэбтэрүүлхын түлөө хододоо оролдожо ябадаг», — гэжэ станциие даагша Ирина Леонидовна Кубанцева магтаад абана.

Мария Владимировна өөрынгөө мэргэжэл шадабариие дээшэлүүлхэ гэжэ хододоо оролдодог. Тэрэньшье зүб. Юундэб гэхэдэ, хүниие аргалхадаа, шэнэ онол аргануудые шудалангүйгөөр амжалтатайгаар ажаллажа болохогүй ха юм. Мэргэжэлээ дээшэлүүлхын тула М. В. Лазарева Азербайджанай болон Ленинградай медицинскэ институдуудай дэргэдэхи тусхай курсануудта хоёр дахин удаан болзороор һуража ерэһэн байна. Тиихэдээ зүрхэнэй үбшэниие яажа ашаг үрэтэйгөөр аргалха тухай шэнэ онол аргануудые шудалаа. Һүүлэй үеын шэнэ онол аргын һайн талань юуб гэхэдэ, үбшэлһэн хүнүүдтэ ошохо ерэхэ сагынь хороогдожо, хүнүүдые хангалгын шанар горитойгоор һайжараа.

М. В. Лазарева бэрхэ мэргэжэлтэн байхаһаа гадна өөрынгөө баян дүй дүршэлые залуушуулда дамжуулан үгэдэг. Тэрэ коллективэйнгээ ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. М. В. Лазарева станциингаа профкомой түрүүлэгшээр, түргэн туһаламжын больницын нэгэдэлэй профкомой гэшүүнээр, эмнэлгын ба хинаптын комиссиин гэшүүнээр һунгагданхай.

М. В. Лазарева энэрхы сэдьхэлтэй эхэ, бэрхэ гэрэй эзэн эхэнэр гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Тэрэ Улаан-Үдын хүгжэмэй училищиин багша хани нүхэр Валерий Гавриловичтайгаа хамта басаган хүбүүн хоёроо хүмүүжүүлнэ.

Эрхим ажалаараа коллектив соогоо суурхаһан, хүн зоной дунда хүндэтэй болоһон врач-кардиолог Мария Владимировна Лазаревае Улаан-Үдын түргэн туһаламжын станциин коллективэй нэгэн һаналтайгаар Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлһэниинь угаа һайшаалтай гэжэ онсолхо хүсэлэн бии.

С. ОЧИРОВ.

УЛАСХООРОНДЫН ШЭНЖЭЛЭЛ

ХӨӨРЭЛДӨӨНЭЙ ЭХИЛХЫН УРДА ТЭЭ

Ядерна ба замбуулинда гаргагдаха буу зэбсэгүүдтэ хабаатай асуудалнуудай комплексын талаар совет-американ хөөрэлдөөнэй (мартын 12-то хараалагдаһан) эхилтэр нэгэ һарын үлөөд байхада, хоёр талын тэрээндэ ямараар бэлдэжэ байһаниие, ямар зорилгонуудые табижа байһаниие мүнөө хаража үзэлтэй болоно.

СССР ба США-гай гадаадын политикын албан зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдэй Женевэдэ болоһон уулзалга дээрэ эхилхээ байһан хөөрэлдөөнэй үндэһэ һууринууд тодорхойлогдоһон гээшэ. Тэрээнһээ хойшо үнгэрһэн саг соо Советскэ Союзай хараа бодолнууд гүйсэд тодорхойгоор нэгэтэ бэшэ тайлбарилагдаһан байна. Хөөрэлдөөнүүд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэхэ зүйлнүүд ба уг зорилгонууд тухай үгэеэ ойлголсолго дотор ядерна ба замбуулинай буу зэбсэгүүдэй асуудалнуудые мүнөө үеын эрхэ байдалда шиидхэжэ боломо ори гансахан арга боломжо олдоһон гэжэ манай парти болон правительство тоолохо зуураа, тэрээндэ айхабтар ехэ анхаралтайгаар хандана. Тэрэ уулзалга дээрэ үгэеэ ойлголсоһоноойнгоо ёһоор, замбуулинай дайдада буу зэбсэгүүдые олоор гаргаха ябадалые болюулха ба газар дээрэ тэдэниие бүтээлгэ зогсоохо аша үрэтэй эрга зам олгохын тулада хоёр тала хүсэлэл оролдолго гаргаха болоно. Эсэсэй эсэстэ тэрэ хүсэлэл оролдолго ядерна зэбсэгүүдые гүйсэд усадхалгада хүргэхэ ёһотой.

«Мүнөө үедэ дэлхэйн хүн зоной урда табигдаһан асари ехэ зорилгонуудые, нэн түрүүн ядерна дайнай аюулые зайсуулга, замбуулинай дайдада буу зэбсэгүүдые гаргаха ябадалые болюулжа, замбуулиниие гансахан амгалан байдалай аша туһада хэрэглэхэ, дэлхэйн экономическа ба экологическа асуудалнуудые шиидхэхын тулада арадуудай хүсэлэл оролдолгые нэгэдүүлхэ ябадалые шиидхэлгэһээ хүн түрэлтэнэй хүгжэлтын ерээдүй сүм дулдыдаха байна»,— гэжэ К. У. Черненко Америкын Си-эн-эн телекомпаниин корреспондентын асуудалнуудта харюу үгэхэдөө хэлэһэн байха юм. Мүнөө үе сагай хэды ехэ харюусалгатай байһаниие совет талын ойлгожо байһаниинь эдэ үгэнүүд сооһоо эли тодоор харагдана, эхилхээ байһан хөөрэлдөөнүүд дээрэшье манай хараа бодол тэрээнһээ үндэһэлхэ байна. Замбуулинай ба ядерна буу зэбсэгүүдэй талаар асуудалнуудай бүхы комплексые хоорондонь холбоотойгоор, аша үрэтэйгөөр харахын тулада бидэнэр хэрэг бүтээлгэеэ үнэн зүбөөр, шууд сэхэ хараатайгаар ябуулха байнабди. Манай хараа бодол иимэ тодорхой, шууд сэхэ байха.

Океанай саана тиимэ тодорхой, шууд сэхэ хараа шугам баримталха ушар балай ажаглагданагүй. Нэгэ талаһаань харахада, тэндэ эгээл үндэр тушаалтадай зүгһөө Женевэдэ үгэеэ ойлголсоһон ушарые баримталхаар, хөөрэлдөөгөө бүтэмжэтэй зам руу шэглүүлхээр уялга абтана. Нүгөөдэ талаһаань абахада, «одото дайнда» бэлдэлгэ яаралтай түргөөр хэгдэнэ, хөөрэлдөөнэй уг зорилгодо огто таарахагүйгөөр замбуулинай дайдада буу зэбсэг гаргаха ябуулга хэгдэнэ. Энээниие гэршэлһэн һүүлэй үеын баримта гэхэдэ, США-гай 1986 оной федеральна баталагдан абтаха бюджедэй проект болоно. Тэрэнь ядерна буу зэбсэг ехээр гаргалгада зорюулагданхай.

Женевэдэ урагшаа хэгдэһэн алхамай һүүлээр гэдэргээ алхамуудые хэжэ огто болохогүй ха юм. Ойлголсоһон хэлсээнүүд бодото дээрээ бэелүүлэгдэхэ ёһотой. Тиигээл хадаа хүн түрэлтэниие ядерна дайнай аюулһаа абаржа болохо.

МИЛИТАРИЗМЫН ХАРАА ШУГАМААР

Президент Рейганэй конгрессэй үзэмжэдэ табиһан США-гай федеральна бюджедэй проект яаха аргагүй милитарис шэнжэтэй. Тэрэнь Америкын захиргаанай эб найрамдалда хэр дуратай байһанда, буу зэбсэгүүдые хуряан абаха хүсэл эрмэлзэлдэнь маргалта түрүүлнэ.

Өөһэдөө бодоод үзэгты даа. США-да октябриин 1-нээ захалха удаадахи финансова жэлдэ Пентагоной мэдэлдэ 313,7 миллиард доллар үгтэхөөр хараалагдана. Энэнь бюджедэй бүхы гаргашын гурбанай нэгэ хуби болоно. Тиихэдэ замбуулинай дайдада ядерна зэбсэгүүдые гаргалгада бэлэдхэл яаралтай түргөөр хэгдэнэ. «Одото дайнда» бэлдэхэ программа бэелүүлгэдэ, энэ жэлэйхитэй сасуулбал, гурба шахуу дахинаар ехэ мүнгэ зөөри һомологдоно. Жэшээнь, хэрбээ Холбоото Штадуудай ядерна буудалга түрүүлэн хээд байгаа гээшэ һаа, харюугаи сохилтодо орохогүйн тулада замбуулинда үргэн ехэ обороно байгуулгада энэ жэлэй 1,4 миллиардһаа ерэхэ жэлдэ 3,7 миллиард хүрэтэр доллар гаргашалхаар Пентагон хараална.

Ядерна дайнай аюулһаа хүн түрэлтэниие абарха хүсэл эрмэлзэл тухай Вашингтоной хэдэг мэдүүлгэнь буу зэбсэгүүдэй бусад системын талаар захиргаанайнь хараалһан бюджетнэ гаргашануудтай яашье тааралданагүй. Жэшээнь, түби хоорондын баллистическэ «МХ» түхэлэй шэнэ ракетэнүүдые бүтээн гаргалгада, стратегическэ хүсэ ехэтэй шэнэ ракетэнүүдые, шэнэ «В-1» түхэлэй бомбардировщигые, далита ракетэнүүдые зохёон бүтээлгэдэ оло миллиард доллар гаргашалхаар хараалагдана.

Нэн түрүүн социальна программануудай һомололгые хороон, Пентагоной мэдэлдэ мүнгэ зөөри гамгүйгөөр үгтэнэ. Социальна программануудынь аяар 42 миллиард доллароор хороогдохо болоно.

Сэрэгэй иимэ асари ехэ гаргашые бүглэхын тулада энэ «арьбалалтынь» хаанашье хүрэхэгүй байһаниинь мэдээжэ. Рейганэй захиргаан засагай хүтэлбэридэ һая ерээд байхадаа, бюджедэй гаргашын тэнсүүриие 1984 ондо тааруу болгохобди гэжэ тангаригта найдуулга үгэһэншье һаа, бюджедэй хэмһээ үлүү гаргашые аяар 180 миллиард доллар байхаар түсэблэнэ.

Бюджедэйнь Пентагондо зорюулагдаһан проект конгресстэнь, мүн бүхы дэлхэй дээрэ айхабтар ехээр шүүмжэлэгдэжэ байна. Экономическа ба социальна ехэ хохидолдо оруулжа боломо захиргаанай энэ түсэбые засагай хүтэлбэри барилсадаггүй гансахан демократическа партиин бэшэ, мүн республиканецуудай лагериин ажал ябуулагшад шүүмжэлнэ. Сенадай бюджетнэ комиссиин гэшүүн, республиканец Ч. Грэссли һанаагаа зобонгёор Пентагондо гамгүйгөөр мүнгэ үгэлгэ «экономикыемнай үгырүүлхэнь» гэжэ мэдүүлээ. Пентагоной гаргашада һомологдоһон мүнгэн «хороогдохо аргатай, хороогдохо ёһотойшье» гэжэ хэтэрмэ консерватор, сенатор-республиканец Б. Голдуотер мэдүүлһэн байха юм.

Сэрэгэйнь гаргашануудай хэр хороогдохо байһые ерээдүйн саг харуулха байна. Мүнөө США-гай олониитэдэ, бүхы дэлхэйдэ иимэ нэгэ юумэн мэдээжэ: Рейганэй захиргаан хүсэ хэрэглэхэ ба сэрэгэй хүсэнэй талаар булюу байдалтай болохо гэһэн өөрынгөө аюул ехэтэ хараа шугамһаа арсаагүй байһан зандаа.

ХЁМОРООТОЙ БОЛОЖО ЗАХАЛБА

Сэрэгэй АНЗЮС гэжэ бүлэглэлэй талаар союзник — Шэнэ Зеландитай США-гай харилсаанууд улам муудажа байна. Энэ бүлэглэлдэ мүн Австрали оролсодог гээшэ. Шалтагааниинь гэхэдэ, Шэнэ Зеландиин правительство оронойнгоо портнуудта ядерна зэбсэгтэй американ корабльнуудай оролгые хориһон байха юм. Дэвид Лонг гэгшын толгойлдог энэ ороной лейборис правительствын иимэ хараа бодол хадаа Номгон океанай урда зүгтэ ядерна бэшэ зоно байгуулха гэжэ соносхоһон хараа шугамай нэгэ хубинь болоно. Һунгалтын урда тээхи кампанида лейбористнуудай политикын гол үндэһэ һуури болгогдоһон энэ хараа шугам Шэнэ Зеландиин хүн зоной дунда үргэнөөр дэмжэгдэжэ, нёдондо зун үнгэргэгдэһэн һунгалтада лейборис парти илалта туйлаһан.

Д. Лонгын правительствын США-гай зонхилгоһоо арсалта Вашингтоной уур сухалые айхабтар ехээр орьёлуулба. Холбоото Штадуудай Номгон океандахи ба Баруун Европодохи бусад союзнигууд Шэнэ Зеландиһаа жэшээ абагшаб гэжэ Вашингтон ехээр айна. Пентагоной шеф К. Уайнбергер «үгэ дуулахаяа болиһон союзнигайнгаа» аашада тон ехээр сухарилдажа, Америкэдэ бэерхэһэнэйнгээ түлөө Шэнэ Зеланди «шангаханаар альгадуулха» гэжэ заналта хээ. Д. Лонгын правительство гэдэргээ сухаряагүй гээшэ һаа, Вашингтон тушаа эгээл шанга хэһээлтэнүүд абтаха гэжэ гүрэнэй департамент мэдүүлгэ хээ. Американ ядерна зэбсэгүүдые тараан тодхолгодо эсэргүү олониитын хүдэлөөнэй улам үргэдэжэ байһаниинь мэдээжэ. Илангаяа тиимэ хүдэлөөтэй оронуудые, США-гай бусад союзнигуудые айлгахын тулада сэрэгэй АНЗЮС бүлэглэлэй талаар өөрынгөө «бишыхан дүүе» Вашингтон хэһээхэ гэжэ шиидээ гээд США-гай гадаадын политикын албан зургаанай түлөөлэгшэ эли тодоор ойлгуулһан байна.

Баруун оронуудай политическэ байдал шэнжэлэгшэдэй олонхидойнь һанамжын ёһоор, США Шэнэ Зеланди хоёрой хоорондохи харилсаануудай муудажа байһан ушар хадаа АНЗЮС бүлэглэлэй 34 жэлэй түүхэдэ үзэгдэһэн эгээл ехэ бэрхэшээлтэ байдалай гэршэ болоно. Японой «Майнити» газетын һанамжын ёһоор, «Номгон океанай урда зүгтэ Холбоото Штадуудай нүлөөгэй саашадаа улам һуларха байһанда этигэхэ шалтагаанууд бии».

Шэнэ Зеландиин правительствын ядерна зэбсэгүүдтэ эсэргүү хараа бодол Холбоото Штадуудай Номгон океандахи стратегидэ шангахан сохилто боложо үгэбэ. Энэ хараа бодолынь Номгон океанай бассейнэй бусад оронуудаар дэмжэгдэжэ, тэндэ ядерна зэбсэггүй зоно байгуулхын түлөө хүдэлөөнэй хүсэ шадалые нэмээнэ.

Ю. РОМАНЦОВ,
Ю. ЛЕВЧЕНКО,
А. ПЕТРОВ.
(ТАСС).

ТАСС — АПН

ХИЛЫН СААНАҺАА

ҺАНАЛАА НЭГЭДЭЛГЫН МИТИНГ

ПАРИЖ. Эб найрамдалай, хүгжэлтэ дэбжэлтын, социализмын түлөө тэмсэдэг арадуудтай һаналаа нэгэдэлгын олоной хабаадалгатай митинг Париж шадархи хүдэлмэришэдэй һууринай «Баляр» гэжэ уужам зал соо болобо. Франциин Коммунис партиин XXV съезд дээрэ хабаадажа байһан КПСС-эй делегациие хүтэлбэрилэгшэ — КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи Партиина хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ М. С. Соломенцев митинг дээрэ үгэ хэлээ.

ФКП-гэй XXV съезд дэлхэйн хүгжэлтын тон харюусалгатай үе сагта боложо байна гэжэ КПСС-эй делегациие хүтэлбэрилэгшэ тэмдэглэбэ. Нүхэр Маршегэй элидхэл, делегадуудай хэлэһэн үгэнүүд хүдэлмэришэн ангиин, бүхы ажалшадай аша туһа тухай, парти болон арад түмэнэй хоорондохи холбоо барисаае бэхижүүлхэ тухай анхарал оролдолгоор нэбтэрэнхэй харуулагдана.

Ленинскэ гадаадын политикадаа үнэн сэхэ Советскэ Союз арсалдаата асуудалнуудые хөөрэлдөөнүүдэй ашаар шиидхэхые оролдодог байгаа, мүнөөшье оролдожо байна. Эгээл иимэһээ мүнөө үеын шухала асуудалнуудаар Холбоото Штадуудтай шэнэ хөөрэлдөө хэхые бэлдэжэ байна гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Бүхы социалис оронуудай, коммунистнуудай, революционно демокрадуудай, эб найрамдалай ба эрхэ сүлөөгэй түлөө бүхы тэмсэлшэдэй уласхоорондын һаналаа нэгэдэлгэ, харилсаа холбоон манай үе сагай дабшуулхы агуу ехэ хүсэн болоно.

XXVII съездээ КПСС-эй бэлдэжэ байһан тухай М. С. Соломенцев саашадаа хөөрэбэ. Энэ съезд ехэ удха шанартай байха юм. Тэрэ КПСС-эй Программые шэнээр редакцилгые баталха, тэрэнэй Уставта хубилалтануудые оруулха байна.

Ажалшадай үндэһэн аша туһын түлөө, Франциин бээ даалһан политикын түлөө, эб найрамдалай ба буу зэбсэгүүдые хуряахын түлөө, совет болон француз арадуудай хоорондохи хани барисаанай, харилсаа холбооной түлөө тэмсэлдэ амжалтануудые туйлахыень КПСС-эй делегациие хүтэлбэрилэгшэ үгынгөө түгэсхэлдэ Франциин Компартида, француз коммунистнуудта хүсэбэ.

ФКП-гэй Генеральна секретарь Ж. Марше, Вьетнамай, Кубын, Хитадай, Алжирай, Никарагуагай, Италиин, Конгын партиина делегацинуудай хүтэлбэрилэгшэд, мүн Палестиные сүлөөлхэ эмхиин, Урда Африкын африкан национальна конгрессэй түлөөлэгшэд митинг дээрэ үгэ хэлээ.

ФРАНЦИИН КОМПАРТИИН СЪЕЗД

ПАРИЖ. ФКП-гэй XXV съезд дээрэ Франциин Коммунис партиин Генеральна секретарь Жорж Марше элидхэл хэбэ.

Мүнөөнэй съезд онсо ориһон байдалда зарлагдаа гэжэ тэрэ хэлээ. Франциин политическэ байдал хоёр харгын бэлшэр дээрэ ерэнхэй. Ута нэгэ үе дүүрээд, нүгөөдэнь эхилжэ байна. Гурбан жэлэй хугасаа соо арадай этигэл найдал һанаагаа зоболгоор, тээлмэрдэлгээр һэлгэгдэбэ.

Үнгэрһэн гурбан жэлэй хугасаа соо манай орон доторхи байдал эрид муудаа. Тиигэжэ ехэ бэрхэшээл түбэгүүд тохёолдоһон байна. Олонхи һалбаринууд доройтон унажа захалаа. Тэрэ гэһэнһээ хойшо промышленностьда 500 мянган хүн ажалгүй болоо. Бүхы хүдэлмэригүйшүүлэй ниитэ тоо 700 мянгаар олошорһон байха юм.

1981 онһоо хойшо Франциин уласхоорондын байдал һулараа. Гадаадада үри шэринь эрид ургаа. Франциин обществын доройтон уналгаһаа эдэ бүгэдэ шалтагаална гэжэ тэмдэглэлтэй.

Мүнөөнэй правительствын бэелүүлжэ байһан политика оронойнгоо экономикые һуларуулна, американ доройтон уналгаһаа улам ехээр дулдыдуулна.

Бүхы дэлхэй дээрэхи хүсэнүүдэй тэнсүүри хүгжэлтэ дэбжэлтын хүсэнүүдэй аша туһада хубилжа байна. Бүхы социалис оронууд түүхэтэ богони болзор соо горитой ехэ амжалтануудые туйлажа, үлэсхэлэн хооһон, үгытэй ядуу байдалые, хүүгэдэй үхэлые, үзэг бэшэггүйдэлгые, хүдэлмэригүйдэлгые усадхан зайсуулжа болохо байһыень элирхэйлэн харуулаа гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ.

Интернациональна һаналаа нэгэдэлгые бэхижүүлгэдэ, эб найрамдалай түлөө, буу зэбсэгүүдые хуряахын түлөө тэмсэлдэ, үлэсхэлэн хооһон байдалые усадхан, экономическа хүгжэлтын түлоо, хүнэй сүлөөнүүдые, бүхы эрхэнүүдые сахихын түлөө тэмсэлдэ үүргэ нүлөө үзүүлхые ФКП шиидэнхэй юм гэжэ тэрэ заагаа.

Эб найрамдал хадаа манай түбхын түрүүшын зорилго болоно. Буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалга айхабтар ехэ хэмжээндэ хүрэнхэй. Американ шэнэ ракетэнүүдые тараан тодхолго зэбсэг хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргалгые дэбэргээ. Энэнь оршон байдалые бүри аюултай болгоо гэжэ Ж. Марше хэлэбэ.

Манай партиин XXV съезд этигэл найдалай, тэмсэлэй һүлдэ тэмдэгтэйгээр үнгэргэгдэжэ байна гэжэ Ж. Марше үгынгөө түгэсхэлдэ мэдүүлбэ.

Удаань делегадууд ФКП-гэй ЦК-гай элидхэлые зүбшэн хэлсэжэ захалһан байна.

КЛАРАЦИИЕ ДЭМЖЭЛГЭ

дые гаргахыень дэлхэйн ядерна зэбсэгтэй гүрэнүүдые, арадуудые, парламентнуудые, правительствануудые уряалһан Делиин зүблөөнэй декларациие Монголой Арадай Республикын арад, правительство сэдьхэлээ ханангяар угтаба гэжэ мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ. Мүнөө уласхоорондын байдалай айхабтар орёо түгшүүритэй байха үедэ дэлхэйн арад түмэнэй зүрхэ сэдьхэлэй хүдэлжэ, һанаагаа зобожо байһые элирхэйлэн харуулһан энэ уряае МНР бүрин хүсэдөөр дэмжэнэ.

Совет-американ хөөрэлдөөнүүдэй Женевэдэ болохоёо байха үедэ энэ документ онсо шухала удха шанартай болоно. Ушарынь юуб гэхэдэ, бүтэмжэтэй һайн үрэ дүнгүүд гансал совет болон американ арадуудай бэшэ, харин бүхы хүн түрэлтэнэй аша туһада харюусаха байна.

Хамтын декларации хадаа ядерна дайнай аюулые зайсуулан сараха гэһэн дэлхэйн арадуудай хүсэл эрмэлзэлые, һанал бодолые элирхэйлэн харуулна гэжэ Монголой Арадай Республикын правительство сэгнэнэ.

УАЙНБЕРГЕР ЕВРОПООР ДЭНШЭНЭ

ВАШИНГТОН. США-гай оборонын министр Каспар Уайнбергер табан үдэрэй болзороор Баруун Европоор дэншэхэеэ гараба. Тиихэдээ тэрэ ФРГ-дэ, Великобританида хүрэхэ. Тусхайлбал, ФРГ-дэ ошоод байха үедөө Уайнбергер энэ ороной оборонын министр Манфред Вернертэй хөөрэлдэхэ, мүн «Пэтриот» түхэлэй ракетэнүүдэй тодхогдон табигдаһан американ баазада хүрэхэ байна. Пентагоной удамаршан Великобританида оборонно шэнжэлгэнүүдэй королевскэ колледжын нюуса заседани дээрэ үгэ хэлэхэ юм.

Пентагоной мэдээсэһэнэй ёһоор, «совет-американ болохоёо байгаа хөөрэлдөөнүүдтэй дашарамдуулан, США-гай ямар хараа бодолтой байһан тухай, мүн стратегическэ өөрыгөө хамгаалха үүсхэл тухай» баруун европынхидто мэдээсэхэ гээшэ энэ дэншэлгынь гол зорилго болоно.

АЛДАР СОЛЫН ХҮШӨӨНҮҮД

НЮТАГАЙМНАЙ БААТАРНУУДТА ЗОРЮУЛАГДАНА

Он жэлнүүдэй ошохо бүри «Хэншье мартагдаагүй, юуншье мартагдаагүй» гэһэн поэдэй үгэнүүд улам бүри гүнзэгы удхатай боложо байдаг гээшэ. Манай Загаһата һууринһаа хэдэн зуугаад хүн фронтдо мордоһон аад, аяар хахадынь һөөргөө бусажа ерээгүй юм. Бүхы совет арадтал, манайшье нютагта дайнһаа хохидоогүй айл олдохогүй байха.

Соёлоймнай байшангай шанха хойно Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай үедэ баатарай үхэлөөр унаһан загаһатынхидта табигдаһан хүшөө бии юм. Энэ хүшөө нютагаймнай хүн зоной эгээл нангинаар дурсан һанажа ябадаг газарнуудай нэгэн гээшэ ааб даа. Эндэ һиилээтэй хүнүүдэй унаһан газарнуудые карта дээрэ тэмдэглэбэл, Европо, Ази түбинүүдэй хэдэн олон нютагууд манайхидта дүтөөр һанагдаха байха. Үглөөгүүр эртэ ажалдаа ошожо ябаһан унинэй механизатор гү, али үдэшэндөө кино, нааданда яараһан залуушуул энээгүүр үнгэрхэдөө, алхадалаа халта аалидуулан, ёһолһон мэтээр гарадаг гээшэ. Эхэ орондоо, эсэгэ, аханарай баатаршалгада үнэн сэхэ байхын үндэр мэдэрэл. Энээнһээшье үлүү нангин мэдэрэл үгы юм бэзэ.

Бага наһанһаа тэрэнние хүмүүжүүлхэ хэрэгтэй бшуу. Бидэнэр, соёл гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэд энэ талаар горигой оролдолго гаргаха зэргэтэйбди.

Халуун баярай билтартарнь
Хамаг арадай сэдьхэлһээ
Хүрэжэ манда ерэгшэ
Хүсэтэ Илалтамнай мандаг лэ!—гэжэ «Илалтын магтаал» гэһэн шүлэг соогоо Жамсо Тумунов бэшээ бэлэй. «Халуун баярай билтартарнь» Илалтын түрүүшынхеэ мандаһан, дариин үнэртэй холисолдоһон тэрэ үдэрые өөрөө үзэһэн хүнүүд яһала олон байха. Теэд тэрээнһээ хойшо бүхэли нэгэ үе хүн зон урган хүмүүжэжэ, өөрынгөө үхибүүдые хүл дээрэнь бодхоо ха юм. Ямар «үнэ сэн түлэжэ», манай арадай илаһан тухай нэн түрүүн эдээндэ хөөрэхэ уялгатайбди. Ном уншахадаашье, киношье харахадаа, дайнай яагаад болоһые нилээд мэдэжэ абахаар юм бэзэ. Теэд гансал мэдэсэ юушье шиидхэхэгүй. Эндэ мэдэсэ бэшэ, харин өөрынгөө шуһа, мяхаар үзэһэндэл сэдьхэлэй гүн мэдэрэл хэрэгтэй бшуу.

Иимэ мэдэрэлые яагаад хүмүүжүүлхэ тухай соёлой байшангай хүдэлмэрилэгшэд хоорондоо яһала зүбшэжэ байдаг гээшэбди. Теэд олон юумэндэ һамааржа, холуур харгылһанай үлүү. Юуб гэхэдэ, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай түүхэдэ манайшье нютагайхид өөһэдынгөө нэрэнүүдые бэшүүлээ ха юм. Тиимэһээ Илалтада зорюулагдаһан уран һайханай тусхай программа зохёохоһоо урид нютаг соогоо бэдэрэлгэ хэжэ, дайнай ветерануудые элирүүлээд, намтар, дайшалхы ябуулгануудыень һайса һуража абаха хэрэгтэй. Мүнөө бидэнэр тэдээндэ зорюулагдаһан тусхай хэдэн дэбтэрнүүдые бэлдэнхэйбди. Тэндэнь сэрэгшын дүрэ зураг няалгаджа, намтарынь тодорхойгоор бэшэгдэжэ, газаа досоогһоо гоёор шэмэглээтэй юм. Тэдэнэр хэд бэ гэбэл, Улаан Одоной хоёр ордентой, «Шэн зоригой түлөө» медальтай Н. Д. Аюшеев, Улаан Одоной ордентой, «Дайшалхы габьяагай түлөө» медальтай А. Д. Цыбжитов, Г. К. Мосоров, Н. С. Хонихоев, С. Х. Ананин, Ц. Ц. Батуев, Д. С. Санжиев гэгшэд болоно. Эдэмнай дайн сэрэгһээ бусаһаар лэ булта ажахынгаа үйлэдбэридэ малшадаар, механизаторнуудаар, луговодуудаар ажаллажа захалаа бэлэй. Ажалдаашье эдэнэр шударгы сэхээр хандажа, хододоо эрхим жэшээ харуулжа ябаа юм. Түхэл шарайгаараа бусадһаа үлүү гарама илгаагүйшье һаа, намтарыень гүнзэгыгөөр удхалан үзэбэл, һүгэдэмөөр, нангин шэнжэтэй гайхамшагта зүйлнүүд элирхэ бшуу. Эдэ бүгэдэнһөө залуу үетэнэй ёһотойл һургаал абамаар гээшэ.

Агуухэ Илалтын 40 жэлэй ойдо зорюулан нютагайнгаа соёлой байшанда дайнай болон ажалай солото ветерануудтай уулзалга үнгэргэхөөр хараалаанхайбди. Тэрээнһээ гадна дунда һургуулидамнай «Баатаршалгын хэшээлнүүд» үхибүүдтэй үнгэргэгдэдэг гээшэ.

Агуухэ Илалтын һайндэртэ бэлэдхэлэй үедэ совхозоймнай партийна, профсоюзай, комсомолой организацинууд, «Знание» бүлгэмэй эхин эмхи бүгэдэ сэрэгэй патриотическа хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие нэгэн шэглэлтэйгээр ябуулхые оролдоно. Мүн соёлой байшанда сэрэгшэдэй габьяа харуулһан һонирхолтой стенднүүдые хэхэ түсэбтэйбди.

Эсэгэ ороноо хамгаалтын дайнай үедэ нютаг дээрээ хүдэлһэн хүнүүдэй гайхамшаг ажал тухай һануулха, ойлгуулха шухала гээшэ. Тэрэ үедэ тылдэ байһан эхэнэрнүүд, залуушуул һургуулиин үхибүүд бухы хүсэ шадалаа, хүсэл оролдолгоёо Илалтада зорюулан ажалладаг байһаниинь мэдээжэ. Агуухэ Илалтын үдэрые угтуулан, социалис мүрысөөнэй мүнөөдэрэй эршэ хүсые, ажалай түрүүшүүлэй габьяа солые магтан түүрэхэ ёһотойбди. Манай Загаһатын совхоздо эрхим ажалаараа шалгарһан үхэршэд, хонишод, таоян ажалай хүдэлмэрилэгшэд олон юм.

Минии һанахада, эдэ бүгэдэ хэмжээ ябуулганууд үзэл сурталай, коммунис хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ аша нүлөөтэй байхань дамжаггүй.

Нютагаймнай сэрэгшэдтэ зорюулагдаһан нэгэ дэбтэрые ираад үзэе... «Мүнөө Анзан Дампилович Цыбжитов 66 наһатай болонхой юм. Эхин Чисаанын элдин талада эды олон үхибүүдтэй айлшье тиимэ олон бэшэ һэн. Эхэ, эсэгынгээ альган дээрэ Совет засагай үедэ амгалан һайн ажаһууһан юм. Энэ арюун һайхан тунгалаг дайдыемнай аяар тэрэ 1941 ондо июниин 22-ой үглөөгүүр аюулта фашис Германи гүрэнэймнай баруун хилэһээ гэнэдхэн добтолжо, жаргалта совет дайдыемнай дариин үнэрөөр утажа, улаан шуһа адхаруулаа һэн»,— гээд, тэрэ эхилнэ. Саашадань Анзан Дампилович Ленинград, Псков хотонууд шадар дайлалдажа, хүндөөр шархатаһан, удаань Карельскэ фронт эльгээгдэжэ, дахин шархатаһанай һүүлээр инвалид болоод, гэртээ бусаа бэлэй. Дайнай һүүлээр тэрэ наһанайнгаа хани нүхэртэй хамта 13 үхибүүдые үндылгэжэ, ажабайдалай, «жолоо» бүхөөр адхуулаа һэн. Дайнай аюул һандаралые, ядарал зоболонгые нюдөөрөө хараһан ветеран мүнөө амгалан байдалай түлөө досоогоо ходо шэбшэжэ, хүн түрэлтэндэ һайн һайханиие хүсэжэ ябадаг юм.

Иимэрхүүгээр бэшэгдэжэ, шэмэглэгдэһэн дэбтэрнүүдээ малшадааршье ябахадаа абажа, ябадагбди, соёлой байшанда ерэгшэдшье энээгээр һонирхохо аргатай. Ветеранууд тухай радиогооршье түсхай программа бэлдэжэ, дамжуулнабди.

Тиихэдэ уран һайханайнгаа бүлгэмэй, мүн агитбригадынгаа программада Илалтын 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан номернуудые оруулханхайбди. Жэшээнь, «Борсоев тухай дуун», Эсэгэ оронойнгоо энхэ амгалан байдалые сахиха тухай дуу, шүлэгүүд зондо һайшаагдадаг байха юм. Концертдэмнай дайнай ветерануудай байлсаа һаань, нэрэ обогыень шангаар дуудажа, али нэгэн номероо зорюулдагбди.

Гансал концертнүүдээр хизаарлажа болохогүй юм ааб даа. Аха үетэниие, дайнда хабаадалсагшадые урилгатай бусадшье хэмжээ ябуулгануудые түсэблэнхэйбди. Тэдэмнай соёлой байшан соошье, унаһан сэрэгшэдэй хүшөөгэй дэргэдэшье, полевой стан, малшадай байрануудааршье үнгэрхэ юм. Илалтынгаа 40 жэлые угтуулан, совхозойнгоо ажалшадай эдэбхи үүсхэлые улам бадаргахын түлөө бидэнэршье, соёлшод, оролдохо уялгатайбди.

Д. ЖАЛСАНОВА,
Хэжэнгын районой Загаһатын соёлой байшангай директор.

АНХАРДАГ БАЙЯЛ, АХЫНХИД

Холын Аха нютагай малшад, ангуушад Эхэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнда олоороо ошоһон намтартай. Тэдэнэй 200 хүниинь дайнда ами наһаяа алдаһан юм.

Эхэ оронойнгоо түлөө фронтдо унаһан хүнүүдтэ зорюулан, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Саяан тосхондо нэрэнүүдыень мүнхэлһэн алдар солын хүшөө байдаг. Мүнөө ургажа ябаһан залуушуулда иимэ хүшөөнүүд баатаршалгын габьяа солын гэршэ ба дайшалхы замай домог болон үлэхэ ёһотой бшуу.

Дайнда наһа бараһан хүнүүдтэ алдар солын хүшөөнүүдые бүтээлгэ, тэдэнэй нэрэнүүдые мүнхэлэлгэ Ахын райондо һайнаар хэгдэнэ гэхын аргагүй.

Районой түб Орлиг тосхондо автомат бариһан солдадай хүшөө бии. Тэндэ ондоо юуншье хэгдээгүй. Дайнай жэлнүүдтэ Орлиг тосхонһоо олон хүн фронтдо унаһан гээшэ. Теэд хүшөөдэ нэгэшье хүнэй нэрэ бэшэгдээгүй. Нютагай Соведүүдэй гүйсэдкомууд, ниитэ эмхинүүдэй хүшөөнүүд тухай анхардаггүй байһаниие халагламаар.

Сорог тосхондо нэгэ хуушан хүшөө байдаг. Бэшэгдэһэн нэрэнүүдынь танигдахаяа болишонхой. Мүн «Коммунизм» колхозой Балагта, Хара-Хужар тосхонуудта хүшөөнүүдынь хуушаршоо.

Манай һанахада, хүшөөнүүд хүнэй сэдьхэл хүдэлгэмэ һайханаар бүтээгдэхэ ёһотой. Хүшөө бодхоохдоо, ёһын тэдысэ шанар муутайгаар, миин шабар зуураад, хэжэрхиһэн ушарнууд дайралдана. «Улаан Аха» колхозой Хужар тосхондо журнал дээрэхи зураг юрэ һажаалган шабар зуураад, хүшөө бодхооһон нэрэ зүүнхэй. Тэндэ нэгэшье хүнэй нэрэ байдаггүй, Фронтдо унаһан хүнүүдэй нэрэнүүд клуб соо савраһан дээрэ бэшэгдэнхэй. Эхэ оронойнгоо түлөө ами наһаяа үгэһэн хүнүүдэй дурасхаалда хайша хэрэгээр хандажа байһан баримта эндэһээ элеэр харагдана гээшэ бэзэ. Тиихэдэ Алаг-Шулуун һууринда дайнда унаһан нютагайнь хүбүүдэй нэрэ мүнхэлэгдөөгүй, хүшөө бодхоогдоогүй байха юм.

Бидэ үнгэрһэн намар Смоленск, Белорусси хүрэжэ, дайлалдаһан газараараа ябажа ерээбди. Жэшээнь, Минскдэ дайнай жэлнүүдтэ ами наһаяа үгэһэн хүнүүдэй мүнхэ дурасхаалда бодхоогдоһон хүшөөнүүдые харахада, хүнэй досоо уярма, сэдьхэлээ хүдэлгэмэ байгаа һэн. Тэдэ хотонуудта мемориалнуудые бодхоогоод, хүнүүдэй нэрэнүүдые, һара жэлыень хүсэд һайнаар бэшэнхэй юм. Тэндэхи хүшөөгэй дэргэдэ хүнүүд үдэр бүри ошожо, сэсэгүүдые табидаг.

Манай Ахын райондо дайнда унаһан хүбүүд, басагадайнгаа дурасхаалда бодхоогдоһон алдар солын хүшөөнүүдтэ анхарал багаар хандуулагдана.

«Буряад үнэн» газетэ Илалтын 40 жэлэй ойдо зорюулан, алдар солын хүшөөнүүд тухай гаршаг нээжэ, һонирхолтой материалнуудые эльгээжэ байхыень уншагшадтаа хандаһан байна.

Энэ дурадхалые ехэтэ һайшаан, сэдьхэлдээ бодожо, һанажа ябаһан юумэн тухайгаа бэшэбэб. Ахын районой нютагай органууд, ниитын эмхинүүд, комсомолшууд, залуушуул, фронтдо унаһан эрэлхэг баатар хүбүүдэйнгээ дурасхаалые мүнхэлһэн хүшөөнүүдые шэнэлэн һэргээжэ, байха аабза гэжэ найдагдана.

Үшөө нэгэ асуудал тухай хэлэхэ дуран хүрэнэ. Дайсантай тулалдажа, үнэхөөр баатаршалга харуулһан хүнүүд Ахын райондо олон. Жэшээнь, Хүүргэ нютагһаа Хуриганов гэжэ хүн дайнда ябахадаа дайшалхы ута зам гаталһан, гүрэнэй эгээл дээдын шагнал Ленинэй ордендо хүртэһэн гэлсэдэг. Теэд ямар баатаршалгын түлөө иимэ шагналда хүртэһэн байгааб. Нютагайнь хүнүүд мэдэнэгүй. Мүн Баруун-гол нютагай Начзат Хушенов дайнда ахалагша лейтенант ябаһан, хэдэн ордендо хүртэһэн , эрэлхэг зоригтойгоор дайлалдаһан юм. Тэрэнэй болон бусадай дайшалхы зам тухай нютагаймнай хүнүүдэй хэлэдэггүй байһаниие халагламаар.

Д. ДУГАРОВ.

ИЛАЛТЫН 40 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

Өөрынгөө түүхэдэхи үнэхөөрөө агуухэ үдэрые —фашизмые бута сохижо түйлагдаһан илалтын 40 жэлэй ойе хүн түрэлтэн мүнөө жэлдэ тэмдэглэхээ байна. Энэ үйлэ хэрэгтэ хандаха зуураа, дэлхэйн хоёрдохи дайнай фронтнууд дээрэ дайлалдаһан олон түмэн хүнүүдэй баатаршалгын урда, Газар дэлхэй дээрэ ажамидаралай туһын тулада, үнэн зүб байдалай илан мандахын тулада ами наһаяа үгэһэн хүнүүдэй дурасхаалай урда хүн түрэлтэн толгойгоо нэнгүүлнэ. Ехэ бэрхэшээлнүүд болон зүришэлдөөнүүдые дабажа, хамтынгаа хүсэлэл оролдолгоор арадуудые илалтада хүргэһэн антигитлеровскэ нэгэдэлэй хүтэлбэрилэгшэдэй политическэ сэсэн ухаае ёһотойгоор сэгнэнэ. Тиихэ зуураа шэнэ, бүри аймшагтай дэлхэйн дайнай болохогүйн тулада дэлхэйн олониитэ урдахи дайнһаа һургаал абахые оролдоно.

Дотоодынь социальна гуримуудһаа дулдыдангүй, бүхы арадуудай болон гүрэнүүдэй амгалан ёһоор зэргэ оршохо зам бэдэржэ олохо гү, али хосорхо гү гэһэн хоёр замай али нэгыень шэлэхэ эрилтэ дэлхэйн үнгэрһэн дайнай гашуудалта һургаал мүнөө үеын хүнүүдэй урда табина гээшэ. Дэлхэйн хоёрдохи дайнда 100 миллионһоо дээшэ хүн дайлалдаһан, бүмбэрсэг дэлхэйн улад зоной 80 шахуу процентнь шуһата эрьюулгэдэ хабаадуулагдаһан, 50 миллион гаран хүн ами наһаяа алдаһан байгаа. Урдахи дайнуудһаа илгаатай зүйлынь юун байгааб гэхэдэ, амгалан зоной дунда хохидогшодой тоо олон дахин олошорһон байгаа. Совет арад 20 миллионһоо дээшэ хүбүүд, басагадаа алдаа һэн.

Дэлхэйе эзэрхэн зонхилхые һанаашалдаг герман фашизмые бута сохижо, илалта түйлахын тула хүн түрэлтэн иимэ хэмжээлэшэгүй ехэ гээлтэ хоролтодо ороо бшуу. Дайнай үедэ гурбадахи рейхэй эзэрхэг түримхэй политикада эсэс табиха уялга абаһан антигитлеровскэ нэгэдэлэй гүрэнүүдэй урда уласхоорондын аюулгүй байдалые батаар, хэтэ мүнхэдэнь яажа лаб хангахаб гэһэн асуудалай шангаар табигдаһаниинь зүйтэй.

40 жэлэй саада тээ антигитлеровскэ нэгэдэлэй союзна гүрэнүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй Крымдэхи (Ялтадахи) болон Потсдамдахи конференцинүүд дээрэ энэ асуудалда харюу үгтэһэн байгаа. Дайнай һүүлээрхи Европын байгууламжын, уласхоорондын харилсаа холбооной үндэһэ һуури тиихэдэ табигдаа һэн. Эдэ хуралдаанууд дээрэ түйлагдаһан тодорхой хэлсээнүүд тухай хэлэнгүйгөөр, энээнһээ хойшо эб найрамдалта ба демократическа үндэһэ һуури дээрэ, дэлхэйн политическэ ба экономическа асуудалнуудые хамтааран шиидхэжэ, уласхоорондын гуримые байгуулха уялга илалта түйлаһан гүрэнүүдэй баталан абаһые онсолон тэмдэглэхэ.

Бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал ба аюулгүй байдал дэмжэхэ уласхоорондын бүгэдэ ниитын эмхи бии болгохо, иимэ эмхиин Устав бэлдэхын тулада Нэгэдэмэл Нацинуудай конференциие Сан-Францискада зарлаха гэжэ Ялтада хэлсэгдэһэн байгаа. Тэрэл жэлдээ ООН-ой Устав хүсэндөө оруулагдаа. Агуухэ табан гүрэнэй, (СССР-эй США-гай, Великобританиин,

АМЖАЛТЫН ОРЬЁЛ ӨӨДЭ

ДҮРЭ буляалдалгын барилдаагаар манай республикын суглуулагдамал командын гэшүүн, спортын мастер Лубсан Айсуевые тачиха, мэдэхэгүй хүнүүд Буряад орон дотор хомор байха. Һүүлэй жэлнүүдтэ бүхэроссин, бүхэсоюзна болон уласхоорондын мүрысөөнүүдтэ хабаадахадаа, тэрэ ехэ амжалта түйлажа, иимэ ехэ нэрэ хүндэдэ хүртэһэн байха юм.

Зэдын районой Дээдэ-Үшөөтэйн дунда һургуули дүүргээд, түрэл колхоздоо хонишоноор хүдэлжэ байха үедөө тренер Анатолий Цагановай хүтэлбэри доро һорилго бэлэдхэл хэжэ, барилдаанай нюусатай түрүүшынхеэ танилсаа һэн. Уданшьегүй Буряадай багшанарай институтда һурахаяа ороходоо, физическэ хүмүүжүүлгын кафедрые даагша, педагогикын эрдэмэй кандидат С. В. Калмыковой харууһан доро һорилгоёо үргэлжэлүүлһэн байгаа.

Институтда һураха үедөө Лубсан оролдосотой нэтэрүүгээр номоо үзэхэһөө гадна, һорилго бэлэдхэл хэхэ сагаа заатагүй олодог һэн. Тиигэжэ тэрэ республикынгаа чемпион болоһон, «Урожай» бүлгэмэй Россин ба Түбэй соведүүдэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөнүүдтэ хэдэн удаа илажа гараһан байха юм. Түбэй соведэй чемпион болоходоо. Л. Айсуев СССР-эй спортын мастерай норматив дүүргээ бэлэй.

Тэрэ эгээл хүнгэн шэгнүүртэ барилдадагшье һаа, үндэр бэетэй байһаараа бусадһаа шалгарна. Лубсан гартаа шүрбэһэтэй, хүлдөө гохо дэгээтэй, онсо өөрын арга дүрэтэй барилдаашан гэжэ тоологдодог.

Багшанарай институт дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр Забайкалиин сэрэгэй округто алба хэхэдээ, дайшалхы болон политическэ бэлэдхэлдээ анхаралтайгаар хандадаг, бүхы хүсэ шадалаа, эрдэм мэдэсээ зорюулдаг байгаа. Тиин Новосибирск хотодо үнгэргэгдэһэн СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ хабаадахадаа, бүхы уулзалгануудтаа илалта түйлажа, чемпион болоһон юм.

Һүүлэй гурбан жэлэй туршада «Сельская жизнь» газетын шанда хүртэхын түлөө дүрэ буляалдалгын барилдаагаар үнгэргэгдэһэн уласхоорондын заншалта мүрысөөндэ Лубсан Айсуевай илажа гараһыень онсолон тэмдэглэлтэй. Теэд эдэ мүрысөөнүүдтэ бэлэхэнээр илалта түйлаа гэхын аргагүй. 1982 ондо түгэсхэлэй наадаанда Монголой чемпион Батсайхантай уулзахадаа, һүүлшын арбан табан секундын үлэтэр 4:6 тоотойгоор шүүгдэжэ ябаһан аад, ехэ хүсэл зоригтой байһанаа харуулан, шүүжэ гараа һэн. Тиигэжэ тэрэ мүрысөөнэй эрхим бэрхэ барилдаашанай нэрэ солодо хүртэһэн байгаа.

Хойто жэлынь түгэсхэлэй наадаанда Европын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ мүнгэн, дэлхэйн чемпионадта бронзо медаляар шагнагдаһан, Польшын чемпион Жешув хотын слесарь Ян Фаландистай хабаяа туршахадаа, 7:6 тоотойгоор илаһан юм. Энэ уулзалгын арбитр —уласхоорондын категориин судья Семен Пинский (Киев) иигэжэ хэлээ һэн:

— Танай нютагай хүбүүн Лубсан Айсуевые барилдаанай хибэс дээрэ хэдэ дахин хараһан байнаб. Тэрэ ехэл зоригтой, хүсэл эрмэлзэлтэй спортсмен гэжэ тэмдэглэлтэй. Эгээл тиимэһээ тэрэ амжалта түйлана. Гэбэшье эндэ тэрэ оло дахин хүлдөө оруулжа, хэдэн очко үгэжэрхёо. Барилдаашан өөрөө, тэрэнэй тренер энэ дутагдалые усадхалгада анхаралаа хандуулха ёһотой.

Нёдондо жэл заншалта мүрысөөнэй һүүлшын үдэр Афганистанай арадай-революционно армиин 19-тэй сэрэгшэ Саид Аслантай уулзахадаа, 14:1 тоотойгоор шүүжэ, «Сельская жизнь» газетын шанда гурбадахи жэлээ удаа дараалан хүртөө һэн.

Сэхыень хэлэхэдэ, үнгэрһэн жэл тэрээндэ урагшатай байгаа гэхэдэ алдуу болохогүй. РСФСР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ онсо шалгаржа, нютагайнгаа хүбүүн Владимир Актиновтай хамта Россин Федерациин чемпион болобо. Гадна тэрэ СССР-эй чемпионадта дүрбэдэхи һуури эзэлһэн намтартай.

Һаяхан Тбилиси хотодо үнгэргэгдэһэн уласхоорондын ехэ мүрысөөндэ хабаадахадаа, Лубсан Айсуев хэдэн уулзалга хэбэ. Мүнөө тэрэ РСФСР-эй суглуулагдамал командын бүридэлдэ оруулагдажа, СССР-эй чемпионадта бэлдэжэ захаланхай. Эндэ Лубсан дээгүүр һуури эзэлжэ, уласхоорондын классай спортын мастерай норматив дүүргэхэ зорилго урдаа табинхай.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

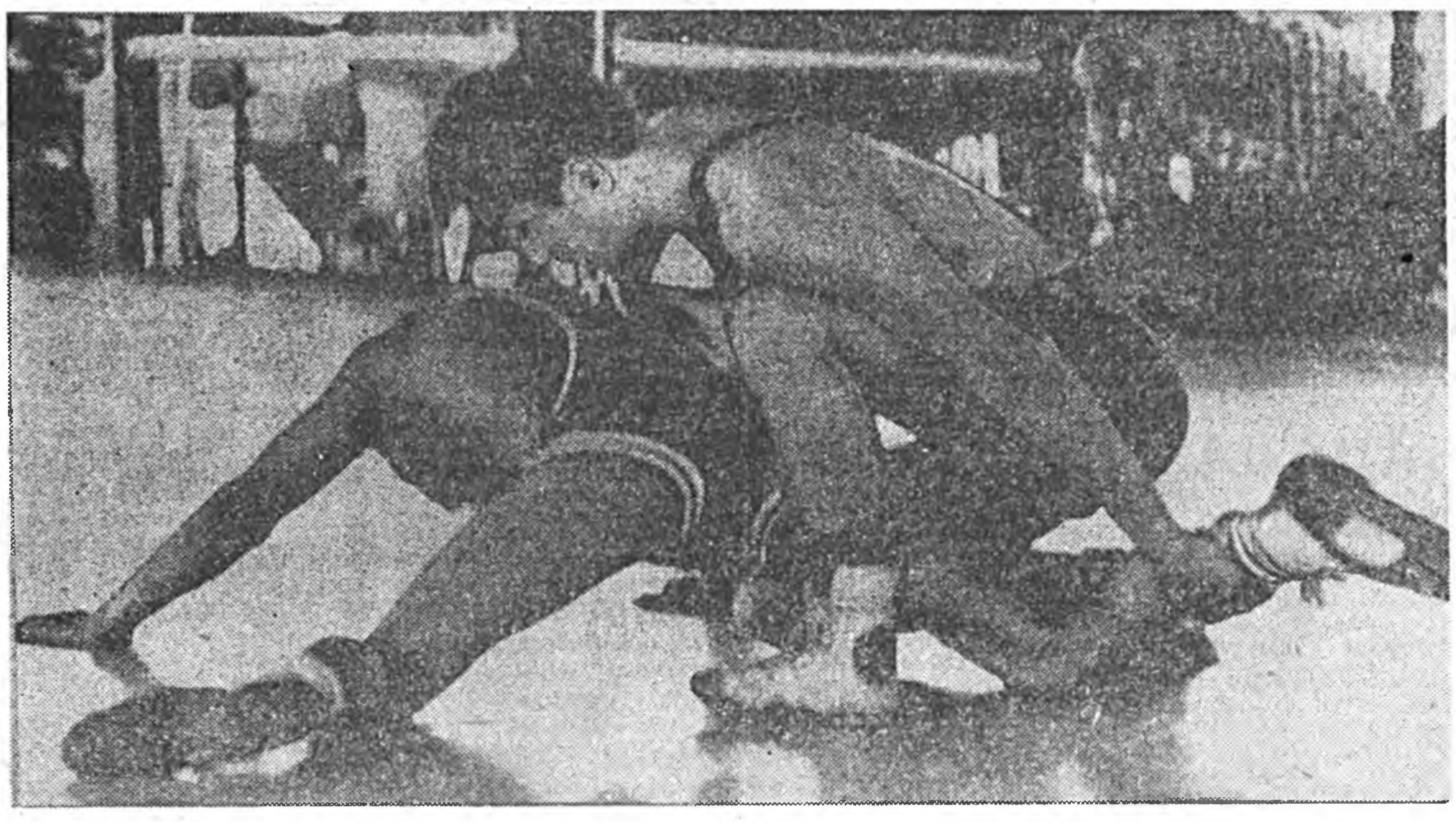

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Лубсан Айсуев монгол спортсмен Батсайхантай барилдажа байна.

В. ПЛУТТЫН фото.

СПАРТАКИАДЫН ТОО

Агуухэ Илалтын 40 жэлэй ойдо, РСФСР-эй арадуудай үбэлэй VIII Спартакиадада зорюулагдажа, «Труд» бүлгэмэй Буряадай областной соведэй үбэлэй спартакиада конькигаар урилдалгын мүрысөөгөөр Улаан-Үдын авиационно заводой стадион дээрэ эхилбэ.

Прибор-бүтээлгын үйлэдбэриин нэгэдэлэй конькишад командаараа илалта түйлаа. Гадар хубсаһа нэхэдэг фабрикын команда — 2-дохи, Бурядай мебель бүтээдэг, модо болбосоруулдаг комбинадай түлээлэгшэд 3-дахи һуури эзэлээ.

Индустриальна техникумэй багша Родион Холбоев, прибор-бүтээлгын үйлэдбэриин нэгэдэлэй хүдэлмэрилэгшэ Елена Хунгуреева 500 метрэй зайда урилдахадаа, спартакиадын чемпионууд болобо.

Спартакиадада үйлэдбэриин физкультурын 47 коллектив хабаадана. 7 зүйлөөр мүрысөөн үнгэргэгдэхэ. Хоёрдохи зүйлөөр —ГТО-гой үбэлэй олон зүйлөөр мүрысөөн февралиин 9—10-да Улаан-Үдэдэ болохо юм.

* * *

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнда совет арадай түйлаһан илалтын 40 жэлэй ойдо, спортын энэ бүлгэмэй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо зорюулагдажа, «Спартак» бүлгэмэй областной соведэй үбэлэй XII спартакиадын хоёрдохи зүйлөөр — волейболоор мүрысөөн дүүрэбэ.

Мүрысөөн хоёр бүлэгөөр үнгэргэгдэнэ. Нэгэдхи бүлэгтэнь— тусхай дунда һургуулинууд, хоёрдохи бүлэгтэнь үйлэдбэриин физкультурын коллективүүд ороно. Дүн хамта 60-аад команда хабаадана.

Техникумүүдэй дундаһаа багшанарай нэгэдэхи училищиин һурагшад, хэлхээ холбооной электротехникумэй хүбүүд илалта түйлаһан байна. Үйлэдбэриин коллективүүдэй дундаһаа геологическа управлениин хүдэлмэрилэгшэд шалгарба.

* * *

Буряадай АССР-эй техническэ мэргэжэлэй һуралсалай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда элүүр энхын X спартакиада үнгэргэгдөө. Техническэ мэргэжэлэй 21 училищиин 300 шахуу хүдэлмэрилэгшэд спортын

«СПОРТЛОТОНУУДАЙ» ТИРАЖ

«Спортлотонуудай» февралиин 10-да үнгэргэгдэһэн 6-дахи тираж.

«49-һөө 6-ень тааха»: 10—уһан дээрэ бүмбэгөөр наадалга, 13—хадаһаа санаар һолжоролгын спорт, 16 —морёор урилдалгын спорт, 25—шаргын спорт, 41—самбо барилдаан, 48—шатар.

«36-һаа 5-ень тааха». 4—бокс, 8—велоспорт трек, 15— байдарка ба каноэгээр һэлюурдэлгэ, 27—һур харбалга, 31—фехтовани.

(ТАСС).

САГАЙ УЛАРИЛ

Республика доторнай үүлэтэйшэг байха. зарим нютагуудаар багахан саһан орохо. Баруун-хойноһоо 5—10 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. Урда районуудта 10—15, хойто нютагуудта 19—24 градус хүйтэн болохо.

Улаан-Үдэдэ саһан орохогүй, 12—14 градус хүйтэн болохоор хүлеэгдэнэ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Арьбалалта — үйлэдбэриин ехэ нүхэсэл» — түрүү бэшэг. «Һунгагшад захлануудыеэ үгэнэ». — материалнуудай суглуулбари. «Малай үбэлжэлгэ — харюусалгатай хаһа» — материалнуудай суглуулбари. Илалтын 40 жэлэй ойдо. «Манай бэлэг—түсэбэй дүүргэлтэ» — В. Байкаловай статья.

Хоердохи хуудаһанда: Профсоюзай ажабайдал. «Хүл дээрээ батаар байхын тула» — Л. Золотаревагай статья. Арадай кандидадууд. «Хэрбээ хүнүүдэй этигэжэ байхада» — А. Праведниковай статья «Мал ажал—онсо шухала һалбари». «Түйлаһанаараа һанаагаа амархагүй» — Н. Федоровой статья. Сошордомо дохёо. «Мүнгэ зөөриин һомологдоошье һаа» — Н. Абрамовай статья.

Гурбадахи хуудаһанда: Россидахи түрүүшын революциин 80 жэлэй ойдо. «Тэрэ бидэнэй дунда байһаар» — К. Балковай статья. Уласхоорондын шэнжэлэл.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «Патриот» — материалнуудай суглуулбари. Сүүдэй залһаа. «Правда Бурятии» газетын мэдээсэлэй таһаг.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—«Время». 9.50 —Үглөөнэй гимнастика. 10.05—«Дохёогоо үгыт, горнистнууд!». 10.35—«Железный поток»— уран һайханай фильм. 12.15—Телефильм. 12.40—Шэнэ һонин. (12.45 хүрэтэр). 15.15—Шэнэ һонин. 15.35—Баримтата фильм. 15.55—Манай корреспондентнүүд хөөрэнэ. 16.25—«Газар— минии хуби заяан». 17.15—«Үхибүүдтэ ангуудай гүлгэд тухай».

Улаан-Үдэ. 17.45—«Эрхэтэн ба хуули». 18.15—Шэнэ һонин (буряадаар). 18.30 — «Саяан». Баргажанай районно агропромышленна нэгэдэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй ажал хэрэгүүд. 19.10—«Байгал» — мэдээсэлэй программа.

Москва. 19.30 — Баримтата фильм. 19.45—«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ». 20.00—«Киножурнал. 20.10—К. Молчановай «Макбет» гэжэ балет. ССР Союзай ГАБТ-ын зүжэг. 22.00 —«Время». 22.45 —«Поэзи». Д. Самойлов. 23.15—Искусствын уран бэлигтэнэй концерт. 23.45 —Хоккейгээр СССР-эй чемпионат. «Динамо» (Москва)— «Торпедо».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.15—Баримтата фильм. 9.35, 10.35—Түүхэ. 5-дахи класс. 10.05, 14.15—Француз хэлэн. 11.05—ПТУ-гай һурагшадта. Гоё һайханиие ойлгожо һургаха. 11.35, 12.35—Ботаника. 5-дахи класс. 11.55—Баримтата фильм. 12.05—«Шатарай һургуули». 12.55—Патрис Лумумбын нэрэмжэтэ Арадуудай хани барисаанай университедэй 25 жэлэй ойдо. 13.15 —Географи. 8-дахи класс. 13.45 —Юрэнхы биологи. 10-дахи класс. 14.45—А. Фадеев. «Разгром». 15.30—«Дайте мне точку опоры...» гэһэн дамжуулга. 16.00—Шэнэ һонин.

Улаан-Үдэ. 17.35—Соносхолнууд.

Москва. 17.45—В. И. Ленин

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД:
ИНДЕКС 670000

УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23 редактор—2-50-96, приемная—2-54-54 зам редактора—2-68-08 зам редактора — 2-62-62 отв. секретарь—2-50-52 секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни —2-34-05 пропаганды—2-56-23 промышленности и строительства—2-61-35 сельского хозяйства —2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ — 2-60-21 2-57-63, информации—2-60-91, переводов—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81 корректорская—2-33-61, выпускающие— 2-35-95 отдел объявлений — 2-65-54.

Республиканская типограф
ственного комитета Бурятс
делам издательств, полигра
ной торговли г. Улан-Удэ у
Н-00361. Заказ № 36.